

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี
ตามทัศนะของผู้นำชุมชน

ปริญญานิพนธ์

ของ

อรสา กาญจนนท์

12 ก.พ. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

พฤษภาคม 2538

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

196334

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี
ตามทัศนะของผู้นำชุมชน

บทคัดย่อ
ของ
อรสา กาญจนนท์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
พฤษภาคม 2538

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีและเพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ อายุ และที่ตั้งของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ จำนวน 357 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 119 คน เจ้าอาวาสวัดจำนวน 119 รูป และผู้ใหญ่บ้านจำนวน 119 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t การทดสอบค่า F

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีตามทัศนะของผู้นำชุมชน โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมสุขภาพอนามัย และกิจกรรมบริการ ส่วนอีก 3 ด้านคือ ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน และกิจกรรมกีฬาในชุมชน มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านปรากฏว่า ทัศนะด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมกีฬาในชุมชน และกิจกรรมสุขภาพอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนทัศนะในด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชนและกิจกรรมวันสำคัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับทัศนะด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทัศนะด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทัศนะด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผู้นำชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งมีโรงเรียนตั้งอยู่ในวัดและนอกวัด มีทัศนะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัยและกิจกรรมบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ผู้นำชุมชนแสดงความคิดเห็นมากที่สุดในเรื่องโรงเรียนต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการบำเพ็ญประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ และให้ข้อเสนอแนะมากที่สุดในเรื่องควรร่วมมือกับโรงเรียนช่วยกันบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ROLES IN COMMUNITY DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOLS IN CHANGWAT SARABURI
AS PERCEIVED BY COMMUNITY LEADERS

AN ABSTRACT
BY
ORASA KANJANONT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University
May 1995

This research aimed to study the community leaders' opinions on the community development role of Saraburi province's primary school and to compared the community leaders' opinions as classified by position, age and school location.

The 357 samples consisted of 119 administrators, 119 abbots and 119 village headman. The instrument used for data collecting was rating scale and open ended questionnaire. The statistics used for data analyzing were percentage, means, standard deviation, t-test, and F-test.

The results of this research were as follows :-

1. The community leaders' opinions on the community development role of Saraburi province's primary school as a whole at moderate level. When considered in each activity, it was found that devote to community, important day, health and service were at high level, and the other three activities; community development, culture, and sport were at moderate level.

2. There was significantly difference at the level of .01 among community leaders with different position as a whole. When considered in each activity, it was found that devote to community, sport, and health were significantly difference at the level of .01 and community development and important day were significantly difference at the level of .05.

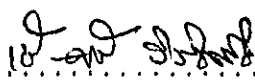
3. There was no significantly difference among community leaders with different age as a whole. When considered in each activity, it was found that devote to community was significantly difference at the level of .01 and community development was significantly difference at the level of .05.

4. There was no significantly difference among community leaders with different school location as a whole....When considered in each activity, it was found that health and service were significantly difference at the level of .05.

5. Opinions and suggestions of the Community leaders were school should be a good example in devotion the community regularly and cooperated with people in devoting to community continuously.

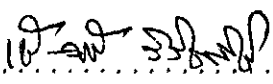
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาใบอนุญาตฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

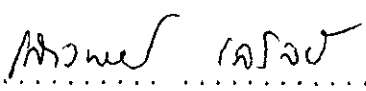
..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ไชยศรี วิวิธศิริ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ไชยศรี วิวิธศิริ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับใบอนุญาตฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิรียภา พงสุวรรณ)

วันที่ 12 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2538

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้ความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์เชียรศรี วิวิธสิริ ประธานที่ปรึกษาควบคุมปริญญานิพนธ์ ในการให้ความรู้ ำให้คำปรึกษา คำแนะนำ ผู้วิจัย ซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ และความเอาใจใส่ของท่านเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น กรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาในการทำปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลย์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบเพิ่มเติม ได้ช่วยเหลือแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขปริญญานิพนธ์ ำให้สำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ดร.สมเกียรติ ชอบผล ผอ.ทวิศักดิ์ จันทรสาร ผอ.บุญสม สายหยุด คุณชีวิต ศรีวิสรณ์ และคุณสุวิทย์ แก้วเหล็ก ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อลำยอง-คุณแม่สุรินทร์ กาญจนนท์ อาจารย์สุรวัฒน์ แก้วศรีหาบุตร ตลอดจนพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยสนับสนุน เป็นขวัญ กำลังใจในการศึกษา คอยเฝ้าถาม และช่วยเหลือผู้วิจัยอย่างยิ่ง

คุณค่าและความดีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแด่คุณพ่อ-แม่ ครู-อาจารย์ ที่เป็นผู้ให้ชีวิต และวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

อรสา กาญจนนท์

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
"ทุนงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2538"
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
กรอบนโยบายการพัฒนาชุมชนของกระทรวงศึกษาธิการ	9
แนวคิดในการจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน และการพัฒนาชนบท ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	11
บทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและกิจกรรมเข้าร่วม กับชุมชน	15
บทบาทและกิจกรรมของโรงเรียนชุมชน	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
สมมุติฐานการวิจัย	30
3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	34
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	35
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	38

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	38
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	40
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ทัศนคติของผู้นำชุมชน	42
ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของผู้นำชุมชน	54
ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	73
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	85
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	85
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	85
สมมุติฐานการวิจัย	86
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	86
สรุปผลการวิจัย	88
อภิปรายผล	91
ข้อเสนอแนะ	97
บรรณานุกรม	98
ภาคผนวก	103
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย	104
ภาคผนวก ข หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์	105
ภาคผนวก ค แบบสอบถามทัศนคติของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา	110
ภาคผนวก ง ตารางแสดงผลวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายข้อ	124
ประวัติย่อของผู้วิจัย	173

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	32
2 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	40
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	42
4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน	44
5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม ชุมชน	46
6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน ...	47
7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญ	48
8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย ..	49
9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบริการ	51
10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีทั้ง 7 ด้าน	53
11 เปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่	54
12 เปรียบเทียบทักษะผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยวิเคราะห์ ความแปรปรวน	56

13	เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ เป็นรายคู่	58
14	เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ เป็นรายคู่	59
15	เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ เป็นรายคู่.....	60
16	เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญ จำแนก ตามตำแหน่งหน้าที่ เป็นรายคู่.....	61
17	เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ เป็นรายคู่	62
18	เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน จำแนก ตามตำแหน่งหน้าที่ เป็นรายคู่	63
19	เปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามอายุ	64
20	เปรียบเทียบทักษะผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำแนกตามอายุ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวน ..	66
21	เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการ พัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์ จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่	69

22	เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่	70
23	เปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนโดยจำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน	71
24	ความถี่และร้อยละของความคิดเห็นผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี	73
25	ความถี่และร้อยละของข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี	79
26	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่	125
27	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่	127
28	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม ชุมชน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่	130
29	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่	132
30	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมวันสำคัญ จำแนก ตามตำแหน่งหน้าที่	134
31	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่	136

32	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมบริการ โดยจำแนก ตามตำแหน่งหน้าที่	139
33	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามอายุ	142
34	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน จำแนกตามอายุ	144
35	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม ชุมชน จำแนกตามอายุ	147
36	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมกีฬานานชุมชน จำแนกตามอายุ	149
37	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมวันสำคัญ จำแนก ตามอายุ	151
38	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย จำแนกตามอายุ	153
39	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมบริการ จำแนก ตามอายุ	156

40	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน	159
41	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน	161
42	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม ชุมชน จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน	163
43	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน	165
44	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมวันสำคัญ จำแนกสถานที่ตั้งของโรงเรียน	167
45	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน	169
46	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมบริการ จำแนก ตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน	171

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศและชนบทให้เจริญก้าวหน้าขึ้น เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย คือ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) รัฐบาลมุ่งแก้ปัญหาความยากจน โรคภัยไข้เจ็บและความไม่รู้ มีการกำหนดแผนงานโครงการที่จะดำเนินการพัฒนาโดยให้ 4 กระทรวงหลัก ซึ่งได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบ สำหรับกระทรวงศึกษาธิการนั้น เน้นการพัฒนาคนในชนบททั้งในและนอกระบบโรงเรียนเพื่อให้มีคุณภาพ ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในเขตชนบทที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น พร้อมทั้งปรับตัวให้เข้ากับสภาพทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ภายใต้ความรับผิดชอบดำเนินโครงการพัฒนาของ 5 กระทรวงหลัก ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม ส่วนปัจจุบันอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ยังเห็นความสำคัญในการแก้ปัญหาพื้นฐานของคนในชนบท โดยรักษาความต่อเนื่องของการดำเนินงานจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 เพียงแต่ปรับแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และประเด็นการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อย สำหรับทางด้านการศึกษามีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนให้พึ่งพาตนเองได้ โดยการผนึกกำลังกับส่วนราชการและองค์กรเอกชน เพื่อเตรียมนักเรียนที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อไปให้มีความรู้ความสามารถในด้านกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและครบวงจร รวมทั้งระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาสนับสนุน และระดมพลังความคิดหาแนวทางในการพัฒนาชนบททุกรูปแบบมาใช้ในการพัฒนาคนแต่ละท้องถิ่น

การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาบุคคลและประเทศชาติ โรงเรียน
ประถมศึกษาจึงเป็นบริการของรัฐเพียงระดับเดียวที่พยายามจัดให้กับคนไทยทุกคน เพราะ
เป็นทั้งโรงเรียนแห่งแรกและแห่งสุดท้ายของคนไทยอีกนับเป็นจำนวนมาก (รุ่ง แก้วแดง.
2527 : 12) โรงเรียนประถมศึกษายังเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีเครือข่ายบริการครอบคลุมทุก
พื้นที่ของประเทศ และให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างกว้างขวางกว่าหน่วยงานอื่นใด จากสถิติใน
ปีการศึกษา 2535 มีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาถึง 31,435 โรง
และมีครูทั้งสิ้น 353,186 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535)
โรงเรียนเหล่านี้ตั้งอยู่ทุกพื้นที่ สามารถให้บริการด้านการศึกษาและกิจกรรมประเภทอื่น ๆ
แก่ประชาชนได้เกือบทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ โดยเฉพาะเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไประบบโรงเรียน
ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ โรงเรียนทำหน้าที่ในการผลิต
ปัญญาชน เพื่อป้อนให้กับระบบข้าราชการ และหน่วยงานต่าง ๆ ตามเนื้อหาเป้าหมายที่รัฐบาล
ต้องการเป็นหลักสำคัญ ครูจึงเป็นผู้สร้างผลผลิตให้สังคม บทบาทและจำนวนของครูได้ทวีความ
สำคัญและเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ โรงเรียนจึงกลายเป็นสถาบันหลักของหมู่บ้านสถาบันหนึ่ง
เช่นเดียวกับบ้านและวัด ครูกลายเป็นที่ปรึกษาให้กับคนในชุมชน ครูจึงถือว่าเป็นผู้นำทางปัญญา
ที่ใกล้ชิดชุมชนและผูกพันกับสภาพของคนในชุมชน ฉะนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจึงมีบทบาทที่จะต้อง
ช่วยส่งเสริมให้ครูได้เป็นผู้นำในการพัฒนา ในบทบาทผู้ประสานงานท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดชุมชน ช่วย
ให้เขาทำงานกับคนในชุมชนในการจัดระบบการคิดและโครงสร้างการพัฒนาชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการ จึงต้องบริหารงานให้ครอบคลุม
ภารกิจตามสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มอบหมายนโยบายไว้หกด้าน คือ
งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่
และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ. 2526 : 16) สำหรับงานที่หก คือ งานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดให้เป็นงานสนับสนุนงานวิชาการร่วมกับ
งานอื่น ๆ อีกทั้งสี่ด้าน แต้นทางปฏิบัติจริงผู้บริหารโรงเรียนโดยทั่วไปมักพบว่า งานความ
สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่มีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมการบริหารงานด้านอื่น ๆ
ทุกด้านให้มีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม สตูปส์ (Stoops. 1961 :
514 - 515) ได้ลงความเห็นว่ ไม่มีงานใดยุ่งยากและต้องงใช้ศิลปะในการบริหารงานมาก

เท่ากับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ (กัญญา สาร. 2516 : 386) ที่กล่าวว่า ไม่มีงานใดจะหนักเท่ากับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งนี้เพราะเป็นงานที่มีงบประมาณจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นงานที่ยากและสำคัญยิ่ง งานหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จ เพื่อให้เกิดผลต่อการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ที่ระบุว่า รัฐพึงเลือกสรรทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากรัฐ ท้องถิ่น เอกชนและผู้รับการศึกษา มาใช้ในการศึกษา หาวิธีจัดสรรทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงความเสมอภาคระหว่างท้องถิ่นและสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และรัฐพึงดำเนินการในทุกวิถีทางเพื่อให้สถาบันครอบครัวมีบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีมีคุณสมบัติเหมาะสมกับวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของสังคมไทย (อุทัย ธรรมเดโช. 2528 : 213) จากภารกิจด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงทำให้โรงเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ดังนี้คือ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมประเพณี วัฒนธรรม กิจกรรมกีฬาในชุมชน กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมสุขภาพอนามัยและกิจกรรมบริการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 302) กิจกรรมทั้งเจ็ดกิจกรรมนี้ได้กล่าวรายละเอียดไว้ในบทที่ 2

กิจกรรมที่โรงเรียนประถมศึกษาเข้าร่วมกับชุมชนทั้งเจ็ดกิจกรรมดังกล่าวนี้ ถือว่าเป็นงานพัฒนาชุมชนที่สถาบันทางการศึกษาสามารถปฏิบัติได้ แต่ทั้งนี้นอกจากสถาบันการศึกษา คือ โรงเรียนแล้วยังมีสถาบันทางสังคมคือบ้านและวัดอีกด้วย เพราะขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของไทยนั้นมีลักษณะที่จะเอื้อต่อการมีความสัมพันธ์กันอยู่แล้ว อีกประการหนึ่งนั้นประชาชนชาวไทยส่วนมากจะนับถือและมีความเชื่อมั่นต่อศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนาพุทธจะเน้นในเรื่องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตั้งแต่สถาบันครอบครัวกับครอบครัว หรือชุมชนกับวัด หรือชุมชนกับโรงเรียน ดังนั้นบทบาทในการพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะชุมชนในชนบทนั้น จึงเป็นบทบาทของพระสงฆ์ ครู และผู้นำชาวบ้าน ที่จะต้องร่วมมือกันพัฒนาชุมชนให้เจริญขึ้น โรงเรียนโดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาทั้งที่ตั้งอยู่ในวัดและนอกวัด ย่อมมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี เพราะโรงเรียนประถมศึกษามีอยู่ทุกหมู่บ้าน ย่อมมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในชุมชนอย่างใกล้ชิด โรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นศูนย์กลางเพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งนอกจากการให้บริการ

ในระบบโรงเรียนแล้ว ยังมีบทบาทในกิจกรรมร่วมกับชุมชนโดยประสานสัมพันธ์กันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ในการใช้ทรัพยากรของชาติร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

จากสภาพดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมชาย ทองเจริญ ได้ศึกษาวิจัย ความคิดเห็นของผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน (สมชาย ทองเจริญ. 2533 : 37; อ้างอิงมาจาก ธีรชัย สิงหนตร. ม.ป.ป.) สรุปได้ว่า ร้อยละ 97 ของผู้นำหมู่บ้านเห็นว่านอกจากการสอนหนังสือในโรงเรียนตามปกติแล้ว ครูในโรงเรียนประถมศึกษาควรมีบทบาทในการพัฒนาหมู่บ้านควบคู่ไปด้วย

ปัจจุบันจังหวัดสระบุรีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ ดังนั้นสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจึงมี 11 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และ 1 สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอ โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสระบุรีมีทั้งหมด 351 โรงเรียน (ในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในวัด 243 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่นอกวัด 108 โรงเรียน) จึงนับได้ว่ามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้อย่างกว้างขวาง เพราะโรงเรียนประถมศึกษามีอยู่ทุกหมู่บ้าน จึงมีความใกล้ชิดกับชุมชนมาก อย่างไรก็ตามบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีนั้น ยังมิได้มีการสำรวจว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมุมมองของผู้นำชุมชนบ้าน วัด โรงเรียน ว่ามีทัศนะอย่างไรต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาเหล่านั้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องนี้ เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หรือการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสระบุรีให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ อายุ และที่ตั้งของโรงเรียน

3. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้รับจากการศึกษาทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เจ้าอาวาสวัด และผู้ใหญ่บ้าน ที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสระบุรี ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของชุมชนมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จำกัดขอบเขตด้านเนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรดังต่อไปนี้

1. เนื้อหา การศึกษาค้นคว้ามุ่งศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีตามทัศนะของผู้นำชุมชนบ้าน วัด โรงเรียน ในกิจกรรมเจ็ดด้าน ดังต่อไปนี้

- 1.1 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
- 1.2 กิจกรรมพัฒนาชุมชน
- 1.3 กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน
- 1.4 กิจกรรมกีฬาในชุมชน
- 1.5 กิจกรรมวันสำคัญ
- 1.6 กิจกรรมสุขภาพอนามัย
- 1.7 กิจกรรมบริการ

2. ประชากร ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้นำชุมชนบ้าน วัด โรงเรียน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ จำนวน 351 คน เจ้าอาวาสวัดที่อยู่ในพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ในวัด และที่มีโรงเรียนตั้งอยู่นอกวัด จำนวน 351 รูป และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำนวน 351 โรง (ใน 11 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ) รวมประชากรทั้งหมด 1,053 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยสุ่มอย่างง่ายร้อยละ 50 ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอได้ 5 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ (สปอ.) และ 1 สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอ (สปก.) รวมเป็น 6 สำนักงานการประถมศึกษา จากนั้นสุ่มอย่างง่ายร้อยละ 50 ของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัดและตั้งอยู่นอกวัดได้ 119 โรง ใช้ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 119 คน เจ้าอาวาส 119 รูป และผู้ใหญ่บ้าน 119 คน รวมได้กลุ่มตัวอย่าง 357 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น แบ่งออกเป็น

4.1.1 แบ่งตามตำแหน่งหน้าที่ของผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน เจ้าอาวาสวัด และผู้ใหญ่บ้าน

4.1.2 อายุแบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ อายุต่ำกว่า 35 ปี อายุระหว่าง 35-50 ปี และอายุมากกว่า 50 ปี

4.1.3 ที่ตั้งของโรงเรียน แยกเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด และโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัด

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทิศนะของผู้นำชุมชนบ้าน วัด โรงเรียน ที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ในกิจกรรมเจ็ดด้าน ดังนี้

4.2.1 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

4.2.2 กิจกรรมพัฒนาชุมชน

4.2.3 กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน

4.2.4 กิจกรรมกีฬาในชุมชน

4.2.5 กิจกรรมวันสำคัญ

4.2.6 กิจกรรมสุขภาพอนามัย

4.2.7 กิจกรรมบริการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอในจังหวัดสระบุรี โรงเรียนที่ตั้งหรือปลูกสร้างอยู่บนที่ดินของวัด หรือที่ดินของโรงเรียนแต่อยู่ติดกับวัด เรียกว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในวัด ส่วนโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่บนที่ดินของโรงเรียนแต่อยู่นอกเขตของวัด เรียกว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่นอกวัด
2. ผู้นำชุมชน (บ้าน วัด โรงเรียน) แยกกล่าวได้ดังนี้
 - 2.1 ผู้นำชุมชน "บ้าน" หมายถึง ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านในจังหวัดสระบุรี ที่มีโรงเรียนประถมศึกษาตั้งอยู่
 - 2.2 ผู้นำชุมชน "วัด" หมายถึง เจ้าอาวาสในจังหวัดสระบุรีที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษา
 - 2.3 ผู้นำชุมชน "โรงเรียน" หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่ทำหน้าที่ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสระบุรี
3. ทศนะ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้นำชุมชน (บ้าน วัด โรงเรียน) เกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี
4. บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง การกระทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบหรือปฏิบัติกิจกรรมพิเศษที่ควรกระทำ อันเป็นประโยชน์ต่อชุมชนช่วยให้ชุมชนเจริญก้าวหน้าตามควรแก่สภาพและความเหมาะสม ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้หมายถึงการกระทำกิจกรรม 7 ด้านดังนี้
 - 4.1 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ หมายถึง การกระทำกิจกรรมที่เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน เช่น การเป็นกรรมการต่าง ๆ ในชุมชน ตลอดจนร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้นว่า ทอดกฐิน การจัดงานประจำปี การรณรงค์ร่วมมือหรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น
 - 4.2 กิจกรรมพัฒนาชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่นำความเจริญมาสู่ชุมชน โดยโรงเรียนนำความรู้ด้านวิชาการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนความรู้ด้านอาชีพ การเกษตร หัตถศึกษา

4.3 กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นเกี่ยวกับเทศกาล ประเพณีวัฒนธรรม และการละเล่นพื้นเมือง เช่น งานสงกรานต์ การแข่งเรืองานลอยกระทง งานอุปสมบทสามเณรหมู่ งานศพ โรงเรียนจะเข้าไปมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ

4.4 กิจกรรมกีฬาในชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่เสริมสร้างความสามัคคีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เช่น กีฬาฟุตบอล ตะกร้อ เป็นต้น โรงเรียนจะมีบทบาทในด้านการฝึกซ้อม เป็นกรรมการหรือเป็นที่ปรึกษา

4.5 กิจกรรมวันสำคัญ หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น กิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษา กิจกรรมวันแม่ ตลอดจนกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เช่น แห่เทียน เวียนเทียน

4.6 กิจกรรมสุขภาพอนามัย หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น จัดบริการน้ำสะอาด ตลอดจนกิจกรรมที่โรงเรียนประสานงานกับเจ้าหน้าที่อนามัยในการตรวจรักษา และให้ความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

4.7 กิจกรรมบริการ หมายถึง การบริการอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ โดยอนุญาตให้ประชาชนได้ใช้อาคารเรียน ห้องสมุด สถานที่ต่าง ๆ และให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนเพื่อประกอบกิจกรรม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเสนอโดยมีเนื้อหาเรียงตามลำดับดังนี้

1. กรอบนโยบายการพัฒนาชุมชนของกระทรวงศึกษาธิการ
2. แนวคิดในการจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน และการพัฒนาชุมชนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
3. บทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและกิจกรรมเข้าร่วมกับชุมชน
4. บทบาทและกิจกรรมของโรงเรียนชุมชน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบนโยบายการพัฒนาชุมชนของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบนโยบายในการพัฒนาชุมชน โดยเน้นการพัฒนาคนในชนบททั้งในและนอกระบบโรงเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพในเรื่องต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 6 - 8)

1. พัฒนาคนให้มีความรู้พื้นฐานเพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล แต่ละครอบครัว ตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น
2. พัฒนาคนให้มีความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของพลเมืองดี อันพึงประสงค์ของชาติบ้านเมือง มีคุณธรรม จริยธรรม และความหวงแหนในแผ่นดินเกิด
3. พัฒนาคนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพอนามัย การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การบำรุงรักษาสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์
4. พัฒนาคนให้มีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการพัฒนาชนบท และมีทัศนคติที่ดีต่องาน

พัฒนาชุมชนของรัฐบาล และให้รู้จักใช้และบำรุงรักษาถาวรวัตถุและสาธารณสมบัติให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน

เพื่อให้กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการดำเนินไปอย่างมีเป้าหมาย และมีทิศทางอย่างชัดเจน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

1. ระดมสรรพกำลังทรัพยากรที่มีอยู่ในทุกหน่วยงานเพื่อพัฒนาชนบท
2. ให้ความร่วมมือและสนับสนุนหน่วยงานอื่น ๆ ในทุกลักษณะตามกำลังความสามารถ
3. จัดระบบโครงสร้าง รูปแบบ กระบวนการ ในการพัฒนาระดับกระทรวงจนถึงพื้นที่

เป้าหมาย

4. ใช้สถานศึกษา วัด และศาสนสถานทุกศาสนาเป็นศูนย์ดำเนินการพัฒนาชุมชนของแต่ละท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

นอกจากนี้ เพื่อช่วยให้การวางแผนพัฒนาชนบทระดับจังหวัดเป็นไปได้อย่างถูกต้องตรงเป้าหมายของรัฐบาล และสอดคล้องกันกับกระทรวงอื่น ๆ โดยไม่ซ้ำซ้อนกัน แต่สนับสนุนซึ่งกันและกัน และเพื่อช่วยให้คณะทำงานระดับกรม จังหวัดมีหลักการในการดำเนินงานจึงได้กำหนดหลักการไว้ 2 หลักการ

1. หลักการโดยส่วนรวมที่จะลงไปพัฒนาชนบทจะต้อง

1.1 การพึ่งตนเองให้มากที่สุด รัฐบาลเพียงแต่เสนอแนะวิธีแนวทางให้ชาวบ้านรู้วิธีแก้ปัญหาหรือดำเนินการด้วยตนเอง

1.2 การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้าช่วยเหลือในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ

1.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ ให้ประชาชนรับรู้ รับผิดชอบ มีส่วนร่วมกับทางราชการ

2. หลักการโดยทั่วไป เน้นหลักการต่อไปนี้

2.1 ให้ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2.2 ดำเนินการพัฒนาชนบทอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดในการจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน และการพัฒนาชนบท ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานพัฒนาชุมชนของรัฐบาลหน่วยงานแรกที่กระจายครอบคลุมพื้นที่การพัฒนาชนบททั่วประเทศ การดำเนินงานโดยทั่วไปทั้งด้านการพัฒนาและการลงทุน การประถมศึกษาที่มีลักษณะที่มุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทเป็นหลัก เพื่อให้เป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาตนเองและมีส่วนช่วยในการพัฒนาความเจริญให้แก่ชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 ข. : 7) โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละชุมชนนั้นต้องมีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียนและสภาพความต้องการของท้องถิ่น ชีรวัฒน์ นิเจนตร (2528 : 116 - 117) กล่าวว่า โดยทั่วไปโรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาได้สองแนวทาง ดังนี้

1. บทบาททางอ้อม โดยให้เด็กเรียนเป็นตัวเชื่อมโยงหรือเป็นสื่อกลางระหว่างบ้านกับโรงเรียน กล่าวคือ ให้เด็กนำความรู้ความคิดและทัศนคติต่าง ๆ ที่ได้รับจากทางโรงเรียนไปถ่ายทอดให้กับผู้ปกครองของตน โรงเรียนมีเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนาอย่างไรก็ถ่ายทอดฝึกฝนให้นักเรียน เมื่อผู้ปกครองเห็นว่าเป็นประโยชน์ก็จะปฏิบัติตามและถ่ายทอดเผยแพร่ต่อกันไป

2. บทบาททางตรง จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน ให้ประชาชนในชุมชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนอย่างทั่วถึง ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมที่สนองต่อความต้องการของชุมชน ติดต่อบริการประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเพื่อจัดบริการความรู้แก่ประชาชน

โรงเรียนที่เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้มากที่สุดคือ โรงเรียนที่ยึดชุมชนเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในทางวิชาการเรียกว่า "โรงเรียนชุมชน" (Community School) เป็นการจัดกิจกรรมตามแนวคิดปรัชญาการศึกษาชุมชนเพื่อสนองความต้องการของประชาชนทุกเพศทุกวัย เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและใช้บริการจากโรงเรียน (เสาวนีย์ เสนาสุ. 2529 : 23 - 26)

โรงเรียนประถมศึกษาได้พยายามปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งบริการความรู้และดึงดูดความสนใจของประชาชนให้เข้าไปในโรงเรียน กิจกรรมที่ได้รับความสนใจและได้ผลดีคือ

การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ การจัดห้องสมุดประชาชน การส่งเสริมอาชีพ การอนามัย และโภชนาการ การบริการชุมชน ด้านกีฬาและสถานที่ ประเพณีและวัฒนธรรม (อันตา นพคุณ. 2523 : 118)

การจัดโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน วรณี เหล่าสุนทร (2525 : 35) กล่าวถึงการให้บริการแก่ชุมชน โดยแยกกล่าวถึงแต่ละประเภทดังนี้

1. ในระบบโรงเรียน เกี่ยวกับสถานที่โรงเรียนควรได้เอื้อเพื่อแก่ชุมชนมาใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน ตลอดจนห้องสมุด โรงฝึกงาน หอประชุม สนามกีฬา และอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อทำกิจกรรมด้านความรู้ทางวิชาการ และกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเองทั้งที่เป็นส่วนตัวและส่วนรวม

2. นอกบบโรงเรียน โรงเรียนควรจัดโครงการที่อาจจะจัดเพื่อบริการประชาชนในชุมชน ได้แก่

2.1 โครงการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ เช่น การจัดห้องสมุดของโรงเรียน ไว้บริการประชาชน การสอนหนังสือให้แก่ผู้ใหญ่ในโครงการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ การให้ความรู้ทางด้านโภชนาการ อนามัย ในรูปของการบรรยาย อภิปราย ตามความเหมาะสม

2.2 โครงการส่งเสริมวิชาชีพ อาจจะใช้โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกฝนอาชีพให้แก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ

2.3 โครงการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2.4 ใช้โรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

2.5 จัดการพบปะระหว่างครูกับผู้ปกครอง เนื่องในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจอันดี

2.6 จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ อาจจะใช้สถานที่ของโรงเรียน รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หรืออุปกรณ์วัสดุทัศนศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาชนบทในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529)

1. การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ คือ โรงเรียนจะต้องสำรวจปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชนแล้วนำมากำหนดเป็นจุดหมาย

ของโครงการทางการศึกษาสำหรับประชาชนในท้องถิ่นและจัดการเรียนการสอนนักเรียนในระบบโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการนั้น ทั้งนี้ควรได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการสำรวจปัญหา ความต้องการและการตัดสินใจร่วมกัน

2. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น คือ การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่นให้มีอุดมการณ์ มีความรู้ มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณสมบัติของนักพัฒนาและสามารถเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อแก้ปัญหาการขาดผู้นำที่ดีในชุมชน และจะได้เป็นผู้นำในการจัดและรับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน

3. การให้การศึกษแก่ประชาชนทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพคือ การที่โรงเรียนจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ เช่น โรงเรียนอาจจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนโดยตรง เช่น การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ตามหลักสูตรต่าง ๆ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน การจัดกลุ่มสนใจ การจัดนิทรรศการ การใช้วิทยากรมาบรรยายความรู้ต่าง ๆ ให้กับประชาชน เป็นต้น นอกจากนั้นโรงเรียนควรพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนักและยอมรับ การพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง และมองเห็นคุณค่าของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

4. การจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน เนื่องจากโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญในหมู่บ้านที่รวบรวมความรู้สาขาต่าง ๆ ไว้ โรงเรียนควรหาวิธีให้ประชาชนได้ใช้บริการจากแหล่งความรู้ของโรงเรียนไปปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองโดยการบริการข่าวสารข้อมูลให้กับประชาชนโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งศูนย์ข่าวสาร การจัดพิมพ์ เอกสารเผยแพร่ เป็นต้น

5. การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ โรงเรียนประถมศึกษาควรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐบาลและเอกชนได้มีโอกาสให้ความรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนการให้บริการแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะมาให้ความรู้แก่ประชาชน

6. การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โรงเรียนประถมศึกษาควรจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน ทั้งด้านกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนประเพณีอันดีงามของชุมชน ทั้งนี้เพื่อ

เป็นการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น การสร้างความสามัคคีของประชาชน ตลอดจนการสร้างเสริมพลานามัยทั้งทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้กับประชาชน

การพัฒนาชนบทโดยใช้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นแหล่งพื้นฐานในการพัฒนานั้น เป็นโครงการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ปฏิบัติมาเป็นเวลานานแล้ว ในรูปของโรงเรียนชุมชน แต่จากการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน พบว่า ยังไม่บรรลุตามหลักการและวัตถุประสงค์ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ทบทวนการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชนอย่างมีระบบ วิเคราะห์ผลดีและจุดอ่อน จึงวางแผนปรับปรุงงานให้ดีขึ้น โดยกำหนดรูปแบบที่จะใช้โรงเรียนประถมศึกษาช่วยพัฒนาชนบทให้แนวปฏิบัติงานที่ชัดเจน เหมาะสมที่จะเป็น "ตัวเร่ง" ในการเปลี่ยนแปลงชุมชนชนบทได้บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า "โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งเสริมการศึกษานชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนอยู่รอดปลอดภัย มั่งคั่งและผาสุกร่วมกัน" โรงเรียนจึงเป็นแหล่งกระตุ้นและนำทางสร้างปัญหาแก่ประชาชนโดยใช้ครูเป็นแกนนำ ให้เด็กเป็น "สื่อ" ให้ผลการพัฒนาโรงเรียนถึงมือประชาชนผ่านทางนักเรียน (วลิตนันท์ ปัญญารมณ์. 2527 : 8 - 14)

จากแนวทางการพัฒนาชนบทในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526 โครงการนี้ได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี จึงได้ขยายพื้นที่การดำเนินงานกระจายไปทั่วประเทศ 72 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) ชื่อโครงการจึงได้ปรับเป็น "โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท" (กศ.พช.) และคงหลักการวิธีดำเนินงานไว้เช่นเดิม โดยตั้งโรงเรียนประถมศึกษาในทุกหมู่บ้านให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน โครงการนี้จึงเป็นโครงการที่เร่งรัดคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาในชนบททั่วประเทศในการให้บริการความรู้ พื้นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต คนในพื้นที่ชนบทที่ขาดโอกาสและด้อยการศึกษาเป็นอันดับแรก เพื่อพัฒนาคนให้สามารถช่วยตนเองได้ โดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการประสานงานและให้ความร่วมมือกับกรม กระทรวงต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทภายในขอบเขตหน้าที่ของโรงเรียนและมีวัตถุประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532 : 2 - 3) ดังนี้

1. ปรับปรุงการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมเพื่อคุณภาพชีวิตได้

2. ส่งเสริมให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาคน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนที่โรงเรียนรับผิดชอบ
3. เพื่อพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนักและ ยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง
4. ให้รู้จักคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ ให้ได้ผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ และมีคุณสมบัติ ของนักพัฒนา
5. ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียนในด้านอาชีพที่เหมาะสมกับ สภาพท้องถิ่น
6. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
7. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้าน วิชาการและอาชีพเพื่อพัฒนาชนบท
8. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ ศิลป- วัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น

บทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและกิจกรรมเข้าร่วมกับชุมชน

โรงเรียนเป็นแหล่งที่มีสิ่งต่าง ๆ หลายอย่างที่ชุมชนไม่มี ในฐานะที่โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โรงเรียนจึงจำเป็นต้องร่วมมือกับชุมชนเพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานความสัมพันธ์กับชุมชน พัฒนาชุมชนให้ก้าวหน้า โรงเรียนจะต้องมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และมีกิจกรรมเข้าร่วมกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างสังคมในชุมชนให้เจริญขึ้น ซึ่งตรงกับความคิดของธีรวัณ ประทุมพรรัตน์ และคนอื่น ๆ (2530 : 130) ที่ว่าเมื่อมีทางใดที่จะช่วยพัฒนาชาวบ้านได้ด้วยการให้การศึกษาทางด้านวิชาสามัญและวิชาชีพ ผู้บริหารไม่ควรเพิกเฉยและควรจัดทุกโอกาสที่พอจะทำได้ รวมทั้งการให้ครู-อาจารย์วิชา สาขาต่าง ๆ ได้แก่ เกษตรกรรม คหกรรม อุตสาหกรรม และธุรกิจ ไปช่วยเหลือเป็นวิทยากร ให้กับชุมชนตามคำเชิญ ซึ่งถือว่าจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ภิญโญ สาร (2519 : 218) ได้กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า ผู้บริหารหรือครูใหญ่จะต้องถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน รัฐจัดขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชน การจัดโรงเรียนนั้นก็จัดขึ้นโดยคนของประชาชน คือ ครูและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นลูกจ้าง รับเงินเดือนจากภาษีของประชาชน ดังนั้นควรถือว่าอาคารสถานที่บริเวณและทรัพย์สินต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นของประชาชน ผู้บริหารการศึกษาควรอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน มีงานทางวัฒนธรรมหรือสถานที่ไหนจะไปร่วมกับเขาได้ควรจะไป ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เราเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อรักษามนุษยสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีกับประชาชน นอกจากนี้ยังมีผู้ที่กล่าวถึงบทบาทการสร้างความสัมพันธ์และบทบาทในกิจกรรมชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาไว้อีก ดังเช่น

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2526 : 317) ได้กล่าวถึงบทบาทโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อชุมชนไว้ดังนี้

1. ให้การศึกษาที่ตรงกับความต้องการและความสามารถของประชาชนในชุมชน
2. ช่วยทำให้ประชาชนปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น
3. ช่วยทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรักษามนุษยสัมพันธ์และประเพณี ภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตน
4. สร้างบรรยากาศประชาธิปไตย
5. อนุญาตให้ประชาชนได้ใช้สถานศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมของชุมชนและให้ประชาชนยืมเครื่องมือเครื่องใช้บางอย่างที่มี
6. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้ห้องสมุดค้นคว้าหาความรู้ ตลอดจนจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน
7. ติดต่อขอบริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของจากองค์กรการกุศล สมาคมต่าง ๆ บริจาคแก่นักเรียนยากจน
8. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู
9. จัดให้ครูออกเยี่ยมเยียนนักเรียนของตนถึงบ้านพัก
10. เปิดโอกาสให้ประชาชนทราบความเคลื่อนไหวของโรงเรียน
11. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบความเคลื่อนไหวของโรงเรียน
12. ส่งเสริมด้านอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น

13. ปลุกฝังนิสัยรักการอ่านแก่ประชาชนในชุมชน

14. โรงเรียนร่วมชุมชนทางศาสนาหรือขนบธรรมเนียมประเพณีของประชาชน

ธีรวัฒน์ นิจนตร (2528 : 124 - 125) บันทึกว่าวิธีการที่โรงเรียนจะสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นมีหลายขั้นตอน โดยอาจเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้าน หรือผู้ปกครอง แล้วจึงขยายความร่วมมือไปสู่หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ ในชุมชน การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุมพิเศษผู้ปกครองนักเรียนในวันเปิดภาคเรียน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งด้านการสอน การอบรมบ่มนิสัยและการพัฒนาต่าง ๆ

2. เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชมโรงเรียน เช่น มาชมการเรียนการสอน ชมการแสดงของนักเรียน และชมนิทรรศการที่โรงเรียนจัดขึ้น

3. เชิญผู้ปกครองมาร่วมแก้ไขปัญหบางอย่างเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น เด็กก้าวร้าว เด็กติดยาเสพติด

4. ให้นักเรียนไปเยี่ยมผู้ปกครองและนักเรียนที่บ้าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และมีความสนิทสนมซึ่งกันและกัน

5. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น เชิญมาเป็นวิทยากรในเรื่องที่เขามีความถนัดและชำนาญสูง เชิญมาเป็นกรรมการในงานที่โรงเรียนจัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันกีฬา การจัดงานประเพณีหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่สนใจร่วมกัน ถ้าเป็นไปได้อาจเชิญผู้ปกครองมามีส่วนร่วมในการวางแผนงานของโรงเรียน ทั้งในด้านหลักสูตร อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเกณฑ์โรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยกำหนดแนวการพิจารณาไว้ 2 ประการคือ

1. การติดต่อขอความช่วยเหลือและการให้ความร่วมมือแก่หน่วยราชการในท้องถิ่น เช่น โรงพยาบาล สถานีอนามัย หน่วยพัฒนาชุมชน หน่วยปราบปรามยาเสพติด หน่วยควบคุมกามโรค ศูนย์สุขภาพจิต ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ศูนย์เยาวชน

2. การติดต่อขอความช่วยเหลือและการให้ความร่วมมือแก่หน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่น เช่น ธนาคาร โรงเรียนอุตสาหกรรม สโมสรไลออนส์ และบริษัทห้างร้านต่าง ๆ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2523 : 251)

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 27) บันทึกว่าเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน โรงเรียนควรดำเนินการให้มีกิจกรรมอย่างน้อยสี่ประการคือ

1. การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน
2. การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มและชุมชน
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียน เช่น การตอบปัญหาชิงทุนการศึกษา การแข่งขันหรือการประกวดต่าง ๆ

4. การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมศิษย์เก่าหรือสมาคมครูและผู้ปกครอง

สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 26) ได้ให้ความหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนว่า หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนมีความสามารถและอยู่ภายใต้วิสัยที่เป็นไปได้ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรจะดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
2. เพื่อให้ชุมชนเห็นว่าโรงเรียนสามารถเป็นที่ปรึกษาและให้ความรู้ช่วยเหลือแก่ชุมชนได้
3. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย โดยมีโรงเรียนเป็นกำลังสำคัญ

4. เพื่อสร้างความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
5. เพื่อให้ชุมชนมีเจตคติที่ดีและร่วมมือกับแนวนโยบายของโรงเรียน
6. เพื่อพัฒนาและทำความเจริญให้เกิดขึ้นแก่สังคมส่วนรวม
7. เพื่อระดมสรรพกำลังทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้เป็นประโยชน์คุ้มค่า (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 301)

การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน หรือที่เรียกว่ากิจกรรมที่นำโรงเรียนออกสู่ชุมชนนั้น ปรีชา คัมภีรภรณ์ และติลก พัฒนพิชัยโชติ (2528 : 663) ประกอบด้วยกิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนควรปฏิบัติดังนี้

1. การจัดทัศนศึกษาภายในชุมชน
2. การจัดสัปดาห์แห่งการทำความสะอาดในชุมชน
3. งานเกษตรชุมชน โดยให้นักเรียนปลูกพืชผักสวนครัวที่บ้านของนักเรียนทุกคน
ทุกครอบครัว โดยครูมีหน้าที่รับผิดชอบออกไปตรวจให้คำแนะนำตามบ้านของนักเรียน
4. การพัฒนาที่อยู่อาศัย การนำนักเรียนออกไปฝึกงานที่บ้านของประชาชนตัวอย่าง
ในชุมชน สำหรับการเรียนวิชากลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
5. การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณี งาน
บุญของชุมชนในเทศกาลต่าง ๆ ตามที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ

การพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาชั้น นอกจากการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน
แล้ว โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียนด้วย ดังที่ ปรีชา คัมภีรภรณ์ และ
คนอื่น ๆ (2528 : 770 - 772) ได้เสนอกิจกรรมที่นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียนไว้หลายลักษณะ
ดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ โรงเรียนสามารถจัดได้ทั้งในรูปแบบของการศึกษาผู้ใหญ่
สายสามัญ สายอาชีพและกลุ่มสนใจ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยขึ้นอยู่กับความ
พร้อมของโรงเรียน ความร่วมมือของผู้บริหาร และความต้องการของประชาชน
2. การจัดนิทรรศการ เป็นการแสดงผลงานทางวิชาการของโรงเรียนให้ประชาชน
ทราบ ทั้งยังเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีกิจการเกี่ยวกับการเรียนการสอน และอาคาร
สถานที่ของโรงเรียนโดยทั่วไป กิจกรรมนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เห็นผลงานและ
ความสามารถของครู อันจะก่อให้เกิดความศรัทธาต่อโรงเรียนด้วย
3. การจัดงานประจำปีของโรงเรียน เป็นการดึงประชาชนให้เข้ามามีกิจการและ
ผลงานของโรงเรียน รวมทั้งการแสดงความสามารถของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การละคร
ฟ้อนรำ ดนตรี และการศึกษา
4. การจัดฝึกอบรมประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรมเยาวชน ลูกเสือ-
ชาวบ้าน ไทยอาสาป้องกันชาติ หรือยุวเกษตรกร โดยโรงเรียนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
จัดฝึกอบรมขึ้นที่โรงเรียน เป็นการนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน ได้รับบริการที่โรงเรียนเมื่ออยู่ เกิด
ความสนิทสนมคุ้นเคย และมองเห็นคุณค่าของโรงเรียนจนกลายเป็นความผูกพันต่อกัน ต่อจากนั้น
โรงเรียนก็จะมีพลังประชาชนคอยให้การสนับสนุนในกิจการต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

5. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งโรงเรียนสามารถจัดขึ้นได้ เช่น

5.1 การจัดงานวันป้าไหม โรงเรียนเป็นฝ่ายให้บริการด้านสถานที่ แสงเสียง เครื่องใช้ต่าง ๆ และเชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมกิจกรรมโดยนำอาหารมารับประทานร่วมกัน มีรายการสนุกสนานรื่นเริงตามที่เห็นสมควร และพยายามฟื้นฟูการเล่นของท้องถิ่นด้วย

5.2 การจัดงานวันสงกรานต์ นอกจากจัดสงฆ์น้ำพระแล้ว ควรจัดสงฆ์น้ำให้คนชราภายในหมู่บ้าน มีการเล่นพื้นเมืองและการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ

5.3 การจัดงานหล่อเทียนพรรษา นอกจากโรงเรียนจะเป็นศูนย์กลางในการจัดงานรื่นเริงแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางในการจัดงานบุญงานกุศลด้วย โดยริเริ่มชักชวนประชาชนให้ร่วมทำบุญหล่อเทียนพรรษา จัดตกแต่งเทียนและกระบวนแห่ไปถวายตามวัดต่าง ๆ

5.4 การจัดงานเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา โรงเรียนสามารถเป็นผู้นำและชักชวนให้ประชาชนมาร่วมกันเวียนเทียนในตอนกลางคืน ต่อจากนั้นอาจจะจัดให้มีการบรรยายธรรมะ ฉายสไลด์ และภาพยนตร์เกี่ยวกับธรรมะ

5.5 การจัดงานวันลอยกระทง เป็นการฟื้นฟูประเพณีไทย โดยโรงเรียนอาจจะเป็นผู้ริเริ่ม พร้อมทั้งให้บริการด้านสถานที่และความสะดวกด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน

6. การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรมแก่นักเรียน โดยการเชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งได้รับเกียรติยกย่อง เกิดความประทับใจกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นจนกลายเป็นความรู้สึกผูกพันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างแน่นแฟ้น ได้แก่

6.1 กิจกรรมวันไหว้ครู โรงเรียนควรนิมนต์พระสงฆ์หรือเชิญผู้นำทางศาสนา และพ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนทุกคนมาร่วมพิธีด้วย

6.2 การจัดวันพ่อและวันแม่ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกียรติและความสำคัญแก่ประชาชน ผู้ปกครองนักเรียนเป็นอย่างมาก โดยการเชิญพ่อหรือแม่มาในงานดังกล่าว กิจกรรมนี้จะเสริมสร้างความรักความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในครอบครัว และการที่โรงเรียนจัดกิจกรรมให้เกียรติยกย่องแก่ประชาชน เป็นผลให้ประชาชนเกิดความประทับใจและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี

7. การจัดงานแจกประกาศนียบัตรแก่นักเรียน โดยการเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาร่วมด้วย

8. เชื้อประชาชนมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน ประชาชนบางคนมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ โรงเรียนควรพิจารณาเชื้อมาสอนนักเรียน เป็นการให้ความสำคัญและให้เกียรติแก่ประชาชน

การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นการเปิดโอกาสเชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ตลอดถึงการที่โรงเรียนจัดกิจกรรมโดยอาศัยความร่วมมือของชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเงิน แรงงาน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และรวมถึงทรัพยากรอื่น ๆ ในชุมชน ชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนได้หลายลักษณะ เช่น การมาร่วมในกิจกรรมวันสำคัญ การจัดนิทรรศการทางวิชาการ การประชุม การเชิญบุคคลในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร การให้บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน และการให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาชุมชน โดยการทัศนศึกษา หรือศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้าน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช (2525 : 27) ได้กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนว่า สามารถกระทำได้ด้วยการติดต่อหรือร่วมกิจกรรมกับชุมชน เช่น การพบปะผู้นำของท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่ปกครองของท้องถิ่น เช่น วัด สมาคม สโมสร กลุ่มปฏิบัติการเพื่อสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ รวมทั้งการร่วมในการรณรงค์ต่าง ๆ เช่น การทำความสะอาด การพิฆาตหนูนา เป็นต้น ตลอดจนการจัดงานหรือร่วมจัดงาน เช่น นิทรรศการ งานแสดง งานฉลอง และงานนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ

วิไลวรรณ วิทยวิโรจน์ (2522 : 191 - 194) เสนอแนะการนำโรงเรียนสู่ชุมชนว่า ควรปฏิบัติดังนี้

1. เสนอรายงานให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียน
2. สร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจและความนิยมาให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน
3. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจความสำคัญของการศึกษา รู้ลึก ตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
4. ส่งเสริมให้ครูกับผู้นปกครองมีความสัมพันธ์กันยิ่งขึ้น
5. สนับสนุนให้ประชาชนช่วยเหลือด้านการเงิน วัสดุ แรงงานและกำลังใจเพื่อจัดการศึกษาของโรงเรียน
6. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียน ชุมชน โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์ประชาคม การศึกษาและวัฒนธรรม

7. ประเมินความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อสนองความต้องการอันแท้จริง

8. แก่ไขข้อขัดข้องให้ประชาชนมองโรงเรียน ครูและนักเรียนในแง่ดีด้วยความเชื่อถือศรัทธา มีความเข้าใจและเห็นใจโรงเรียน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่น ๆ (2526 : 339) ให้ข้อคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนสามารถหาความร่วมมือกับชุมชนได้ในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ให้คำแนะนำแก่สมาชิกของชุมชนที่มาขอคำปรึกษาในการจัดกิจกรรม
2. ให้บุคลากรในโรงเรียนไปช่วยกิจการงานส่วนรวมที่ชุมชนจัดขึ้น
3. ให้ยืมวัสดุครุภัณฑ์ เพื่อใช้ในงานที่เป็นส่วนรวมที่ชุมชนจัดขึ้น
4. ให้ยืมสถานที่สำหรับประกอบกิจกรรมของชุมชน
5. ให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมเข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยเป็นกรรมการช่วยเหลือทั้งกำลังกายและกำลังความคิด

สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 302) ได้รวบรวมกิจกรรมเข้าร่วมกับชุมชนไว้เป็นหมวดหมู่ โดยย้ำว่าการจัดควรจะดำเนินไปให้เหมาะสมกับสถานการณ์กิจกรรมดังกล่าวมีดังนี้

1. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน และจากสภาพที่เป็นจริง วัดจะเป็นศูนย์รวมใจของชุมชนแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นโรงเรียนจึงควรให้ความร่วมมือกับทางวัด ตลอดจนหน่วยงานในชุมชนต่าง ๆ เป็นต้นว่า ทอดกฐิน การจัดงานประจำปี การร่วมมือกันปลูกต้นไม้ เป็นต้น
2. กิจกรรมพัฒนาชุมชน นำความเจริญมาสู่หมู่บ้านของตน โรงเรียนสามารถนำความรู้เทคโนโลยีใหม่มาเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้นว่า การประกอบอาชีพด้านการเกษตร ทัศนศึกษา กิจกรรมเหล่านี้จะส่งผลสะท้อนให้ประชาชนให้ความช่วยเหลือ และร่วมมือเมื่อโรงเรียนต้องการ
3. กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน เมื่อมีการจัดงานเกี่ยวกับเทศกาล ประเพณี วัฒนธรรมและการละเล่นพื้นเมือง เช่น งานสงกรานต์ การแข่งเรือ งานลอยกระทง งานอุปสมบทสามเณรหนุ่ม งานศพ โรงเรียนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ เป็นต้นว่า การเข้าร่วมขบวนแห่ ร่วมประกวด ร่วมประดิษฐ์หรือจัดดอกไม้

4. กิจกรรมกีฬาในชุมชน กิจกรรมนี้จะเสริมสร้างพลังสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันได้ดี เช่น ตะกร้อ ฟุตบอล สามารถดึงคนหนุ่มสาวและเด็กให้มีความสุขแข็งแรง สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ อันเป็นส่วนเสริมสร้างกำลังสำคัญของชาติในภายหน้า

5. กิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และประเพณี

6. กิจกรรมสุขภาพอนามัย ทางโรงเรียนและเจ้าหน้าที่อนามัย สามารถประสานงานให้ความร่วมมือกันกับชุมชนในเรื่องการบริการ ให้คำแนะนำและตรวจรักษา

7. กิจกรรมบริการ โรงเรียนควรจะให้ความเอื้อเฟื้อร่วมมือกับชุมชน เป็นต้นว่า การให้ยืมโต๊ะ เก้าอี้ หรือสนามโรงเรียนในการจัดงานบางอย่าง ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของโรงเรียน

บทบาทและกิจกรรมของโรงเรียนชุมชน

โรงเรียนชุมชนเป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อทำหน้าที่บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของชุมชนนั้น ๆ และจากแนวคิดในการจัดโรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน และบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงทำให้โรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบันได้ชื่อว่าเป็นโรงเรียนชุมชน ในที่นี้จะกล่าวถึงบทบาทและกิจกรรมของโรงเรียนชุมชนพอสังเขปดังนี้

โรงเรียนชุมชน คือ โรงเรียนธรรมดาที่เองที่ทำหน้าที่บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะถือว่าเป็นแหล่งกลางที่มีทรัพยากรในท้องถิ่น สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาชุมชนและเพื่อสนองความต้องการและให้บริการทางด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและด้านสันติภาพการแก่สมาชิกของชุมชน โดยไม่คำนึงถึงกลุ่ม อายุ เพศ ให้มีความสามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น นอกจากนี้โรงเรียนชุมชนยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการช่วยเยาวชนและผู้ใหญ่ให้เข้าใจปัญหาของชุมชนและสังคม ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดัง ๆ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีในชุมชนและปรับปรุงชุมชน ฉะนั้นโรงเรียนชุมชนจึงเป็นสื่อกลางที่จะให้ประชาชนช่วยประชาชน กล่าวคือประชาชนทุกเพศทุกวัยช่วยกันใช้โรงเรียนชุมชนและทรัพยากรในชุมชนเพื่อพัฒนารายบุคคล พัฒนาดะบุคคล และพัฒนาชุมชน นอกจากนี้ เสาวนีย์ เสนาสุ (2529 : 45) ได้กล่าวไว้ว่า

โรงเรียนชุมชนควรจะมีบทบาทและหน้าที่ 3 ประการคือ ให้การศึกษาในโรงเรียน ให้ศึกษา นอกโรงเรียนและให้บริการแก่ชุมชน

กิจกรรมโรงเรียนชุมชนอาจแบ่งเป็นประเภทใหญ่ได้ 6 ด้านดังนี้ ได้แก่ ด้านการพัฒนา ชุมชน ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านนันทนาการ ด้านวิชาชีพ และด้านวิชาสามัญ ทั้งนี้เพื่อการ พัฒนาชุมชน (Community Development) พัฒนารายบุคคล (Individual Development) และการพัฒนาคณะบุคคลหรือกลุ่มคน (Group Development) (สุนทร โคตรบรรเทา. 2525 : 86 - 87)

กิจกรรมเหล่านี้สามารถจัดได้ในโรงเรียนชุมชน ซึ่งอาจจัดเสริมเข้าไปในกิจกรรมภาค บกติสำหรับเด็กนักเรียนหรือจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเวลาเรียน อาจจัดสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ทุกคนในชุมชน กิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียนชุมชนมีลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้

กิจกรรมต่าง ๆ อาจจะแยกย่อยลงได้สำหรับจัดเป็นกิจกรรมเสริมความรู้ให้แก่ นักเรียน ภาคปกติซึ่งสามารถทำได้หลายโอกาส ในระหว่างที่เด็กอยู่ที่โรงเรียน เช่น กิจกรรมด้านวิชาการ หรือวิชาสามัญและวิชาชีพต่าง ๆ จัดรายการอาหารเช้าและอาหารกลางวัน การแสดงออกทาง ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ กิจกรรมบริการสุขภาพอนามัย และกิจกรรมบันเทิง เช่น การร้องเพลง การละเล่นต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งอาจจะทำได้โดยความร่วมมือของชุมชน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรม ซึ่งจะช่วยเหลือเด็กในเมืองที่มีปัญหาและมีความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การไปเยี่ยมบ้านของ นักเรียน และกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ

ส่วนกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอาจจะเปิดโอกาสให้มีกิจกรรมในตอนบ่าย และวันสุด สัปดาห์ เช่น กิจกรรมนันทนาการ การสอนเสริม กิจกรรมด้านวัฒนธรรม และกิจกรรมงานอดิเรก กิจกรรมที่มีจัดได้แก่ ยุวกสิกร (4-H Clubs) โครงการพี่ใหญ่ช่วยน้องเล็ก (Big Brothers/ Big Sisters Programs) กิจกรรมลูกเสือ และยุวกาชาด เป็นต้น

ส่วนกิจกรรมซึ่งจัดในตอนเย็นซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาชุมชนนั้น อาจจะจัดสำหรับ วัยรุ่นและผู้ใหญ่โดยเฉพาะ เช่น มีชมรมสำหรับวัยรุ่น กิจกรรมเด็กและผู้ปกครอง กิจกรรม นันทนาการและชั้นเรียนสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งชั้นเรียนผู้ใหญ่อาจจะจัดได้หลายกิจกรรม เช่น การ ศึกษาผู้ใหญ่ขั้นพื้นฐาน และการศึกษาผู้ใหญ่ขั้นต่อเนื่องในวิชาสามัญและวิชาชีพ เช่น สอนพิมพ์ดีด ถักไหมพรม และนิตติ้ง การตัดเย็บเสื้อผ้า การวาดภาพ และระบายสีน้ำมัน การจัดชั้นสำหรับ

ผู้เตรียมเป็นมารดา การจัดบรรยายพิเศษและกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ในบางแห่งอาจจัดกิจกรรมได้ตลอด 24 ชั่วโมง

กิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ดังกล่าวแล้ว สามารถจัดได้ดีในโรงเรียนชุมชน และเป็นกิจกรรมที่เริ่มได้ง่าย ในการจัดกิจกรรมเหล่านี้จะต้องคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของสมาชิกในชุมชนเป็นพื้นฐาน

จากบทบาทในกิจกรรมการเข้าร่วมกับชุมชนดังกล่าวข้างต้นของโรงเรียนประถมศึกษา มีส่วนทำให้ชุมชนมีความก้าวหน้า จึงถือว่าเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำกิจกรรมดังกล่าวมากำหนดให้เป็นบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี และทำการศึกษาทัศนะของผู้ในชุมชน (บ้าน วัด โรงเรียน) ตามที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน ได้แก่

1. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
2. กิจกรรมพัฒนาชุมชน
3. กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน
4. กิจกรรมกีฬาในชุมชน
5. กิจกรรมวันสำคัญ
6. กิจกรรมสุขภาพอนามัย
7. กิจกรรมบริการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พัฒน์ สัจจานงค์ ได้ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของผู้นำท้องถิ่นกับบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน สรุปได้ว่าร้อยละ 97 ของผู้นำหมู่บ้านเห็นว่านอกจากการสอนหนังสือในโรงเรียนตามปกติแล้ว ครูในโรงเรียนประถมศึกษาควรมีบทบาทในการพัฒนาหมู่บ้านควบคู่ไปด้วย (พัฒน์ สัจจานงค์. 2524 : 97; อ้างอิงมาจาก ธีรชัย สิงหนธร. ม.ป.ป.)

สุรพงศ์ พูลสุวรรณ (2526 : 77 - 83) ได้ศึกษาบทบาททางการศึกษาของครูใหญ่ต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชนบทยากจนของเขตการศึกษา 11 พบว่า ครูใหญ่มีบทบาทในการส่งเสริม

ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นค่อนข้างมาก การให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น ครูใหญ่มีบทบาทปานกลาง ส่วนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น ครูใหญ่มีบทบาทน้อย ครูและประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททั้งสี่ด้านของครูใหญ่ไม่เหมือนกัน ครูใหญ่ที่มีอายุต่างกันจะมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน แต่ครูใหญ่ที่มีประสบการณ์และภูมิสำเนาต่างกันมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนไม่ต่างกัน

ปรัชญา เวสระรัช (2527 : 221) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประถมศึกษาในชนบทไทย พบว่า เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่รัฐจัดตั้งในชุมชน และครูผู้ซึ่งชาวบ้านยกย่องยอมรับว่ามีความรู้จึงกลายเป็นที่ปรึกษาด้านต่าง ๆ แก่ชาวบ้าน และเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ ให้คำปรึกษาในเรื่องทำมาหากิน การครองชีพ สุขภาพอนามัย กฎหมาย เป็นต้น

สะอาด พองอินทร์ (2527 : 142 - 149) ได้ศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารการศึกษาและครู พบว่า ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าบทบาทที่ครูปฏิบัติมากที่สุด คือ บทบาททางด้านการเมือง การปกครอง ครูเห็นว่าบทบาทที่ครูปฏิบัติมากที่สุดก็คือ บทบาททางด้านสังคม วัฒนธรรม ส่วนบทบาทที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุด ทั้งผู้บริหารการศึกษาและครูเห็นตรงกันคือ บทบาททางด้านเศรษฐกิจและอาชีพ สำหรับบทบาทที่ครูและผู้บริหารการศึกษาคาดหวังให้ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ บทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครู คือ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือ ส่งเสริมสนับสนุนของประชาชน ความยากจนของประชาชน เงินงบประมาณไม่เพียงพอและขาดบุคลากรด้านอาชีพ

ดิลก พัฒน์วิชัยโชติ (2528 : 209) ได้ทำการศึกษากิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ครูใหญ่และครูมีความเห็นว่าโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมากหนึ่งกิจกรรม คือ การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ระดับปานกลางสี่กิจกรรม คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรรมการการศึกษา กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ กิจกรรมด้านการประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าดีเด่น และระดับน้อยสามกิจกรรมคือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ กิจกรรม

ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนศึกษา และกิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน ส่วนปัญหาในการจัดกิจกรรมตามความคิดเห็นของครูใหญ่ และครูเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนกรรมการศึกษาและประชาชนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

สุรางค์ ชูสิงห์ (2529 : 91 - 95) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชุมชนตามโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการ กศ.พช. ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่น มีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทจากการวิเคราะห์ปัญหา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูไม่ได้พักที่โรงเรียน ทำให้ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน การวางแผนด้านการศึกษาไม่ดีพอ ไม่ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ขาดการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ๆ

โชติ บุญทน (2531 : 91 - 110) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นโดยส่วนรวมต่อบทบาทของโรงเรียนในการจัดบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนครูในโครงการ กศ.พช. เห็นว่าโดยส่วนรวมปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับผู้บริหารและครูโรงเรียนนอกโครงการ เห็นว่าโดยส่วนรวมปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งผู้บริหารและครูในโรงเรียนนอกโครงการและในโครงการ กศ.พช. เห็นว่าโรงเรียนจัดบริการด้านกีฬาและนันทนาการมากที่สุด ด้านเศรษฐกิจและอาชีพน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการต่อบทบาทของโรงเรียนในการจัดการบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกระบบโครงการมีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการจัดบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านกีฬาและนันทนาการแตกต่างกัน ปัญหาในการจัดการศึกษา พบว่า การขาดงบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการบริการมากที่สุด การแก้ไขปัญหาใช้วิธีการประสานงานระหว่างโรงเรียนประชาชน หน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนเพื่อขอความร่วมมือ

ไพฑูรย์ น้อมกล่อม (2531 : 99 - 107) ศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตการศึกษา 9 พบว่า ผู้บริหารในเขตการศึกษา 9 มีความเห็นว่าโรงเรียนได้มีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนอยู่ในระดับ

ปานกลางในด้านการจัดศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ด้านแหล่งข่าวสาร ข้อมูล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น ส่วนด้านโรงเรียนมีการปฏิบัติน้อย ได้แก่ การจัดศูนย์ประสานงานการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ด้านการสำรวจ ปัญหาความต้องการของชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารแตกต่างกัน มีทักษะต่อการจัดการศึกษาของระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกัน และปัญหาในการจัดการศึกษาของระบบโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 9 ได้แก่ ครูไม่มีเวลาพอที่จะจัดบริการ ครูไม่พักอยู่ในหมู่บ้านและขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนของระบบโรงเรียน ประชาชนส่วนใหญ่ฐานะยากจน ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนจัด ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาหรือการหาความรู้เพิ่มเติม ผู้นำท้องถิ่นขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการพัฒนาชุมชน ขาดความร่วมมือประสานงานในหน่วยงานต่าง ๆ ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์

เจตน์ รกกล (2535 : 92 - 93) ได้ศึกษาการศึกษาการปฏิบัติงานโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี พบว่า การปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. ของโรงเรียนทุกขนาด ตามทัศนะของข้าราชการครู และคณะกรรมการหมู่บ้าน เห็นว่าการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. ด้านการปรับปรุง การเรียน การสอน ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาชุมชน ด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสภาพท้องถิ่น ด้านการรู้จัก คัดเลือกผู้นำ ด้านการให้การศึกษแก่ประชาชน ทั้งในระบบและนอกระบบ และด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้านวิชาการ และวิชาชีพโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

วารีรัตน์ เกิดผล (2536 : 105 - 108) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ด้านการสอนวิชาชีพ ด้านการคัดเลือกและอบรมผู้นำชุมชน ด้านการจัดบริการข่าวสารแก่ชุมชน ด้านการจัดศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ด้านการจัดศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น และด้านการจัดบริการสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติงาน

ประสบปัญหาทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจัดบริการข่าวสารแก่ชุมชน พบปัญหาว่า หนังสือในห้องสมุดมีไม่เพียงพอกับความต้องการของจำนวนผู้ใช้บริการ เพราะว่าสภาพห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาเป็นห้องสมุดขนาดเล็กมีข้อจำกัดด้านงบประมาณการซื้อไม่เพียงพอกับความต้องการ และขาดการช่วยเหลือจากชุมชน ส่วนด้านการจัดศูนย์ส่งเสริมกีฬา นั้นพบว่าการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น พบว่าปัญหาน้อยกว่าปัญหาอื่น เพราะว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกล ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติงานจะเป็นคนในท้องถิ่นและพักอยู่ในหมู่บ้านหรือบ้านพักครู เมื่อว่างจากภารกิจจากสอนในตอนเย็น หรือวันหยุดราชการจะ เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนที่จัดขึ้น

งานวิจัยในต่างประเทศ

รามิเรซ (Ramirez. 1969 : 2183 - 2184) ศึกษากิจกรรมและวิธีดำเนินการของโรงเรียนชุมชนในสหรัฐอเมริกา สรุปผลการวิจัยได้ว่าวิธีดำเนินการของโรงเรียนชุมชนในสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่เป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนชุมชนเป็นอย่างดี คือ โรงเรียนใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการดำเนินงาน มีการบริการต่าง ๆ แก่ชุมชน มีการสำรวจปัญหา และความต้องการของชุมชนเพื่อจะหาแนวทางแนะนำให้ประชาชนรู้จักปรับปรุงตนเองและชีวิตในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น มีการใช้แหล่งวิชาในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ได้อาศัยการตัดสินใจของหมู่คณะเป็นหลักในการดำเนินงานตามโครงการของโรงเรียน และได้สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับประชาชน

บรูซ (Bruce. 1972 : 6026-A) ได้ทำการศึกษาบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ครูและประชาชนของอเมริกาทางตะวันตกตอนกลางต้องการให้ครูใหญ่ได้ทำงานร่วมกันกับชุมชนในด้านสาธารณสุขเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ปัญหาวัยรุ่นและนันทนาการของชุมชน ด้านการศึกษาควรจัดประชุมร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครองเพื่อผลในการศึกษา

เบเคอร์รา (Becerra. 1974 : 5887-A) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชน พบว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาใด ๆ ที่เกี่ยวกับสถานศึกษานั้นผู้บริหารและผู้แทนชุมชนจะต้องร่วมมือและทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทาง

การศึกษาตามหน้าที่และบทบาท และนโยบายที่ได้ตกลงกันไว้ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจและสนใจเกี่ยวกับความแตกต่างของชุมชน

จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและนำเสนอไปข้างต้นแล้วนั้น สามารถสรุปได้ว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาชั้นนั้น พบได้ในกิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจะเห็นได้ว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เป็นองค์การที่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเป็นแหล่งอบรมหรือเป็นแหล่งวิทยาการให้กับบุคคลในชุมชน โรงเรียนประถมศึกษาจึงมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี เพราะมีอยู่ทุกหมู่บ้านและอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมาก ดังนั้นการศึกษาเรื่องบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กิจกรรมเข้าร่วมกับชุมชนมาเป็นบทบาทในการพัฒนาชุมชน โดยศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในวัดและตั้งอยู่นอกวัด และใช้ด้านตำแหน่งหน้าที่และอายุของผู้นำชุมชนเป็นตัวแปรเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 7 ด้านแตกต่างกัน
2. ผู้นำชุมชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 7 ด้านแตกต่างกัน
3. ผู้นำชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีโรงเรียนประถมศึกษาตั้งอยู่ในวัดและนอกวัด มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 7 ด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามรายละเอียดขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้นำชุมชน (บ้าน วัด โรงเรียน) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี 351 โรง (ใน 11 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ) เจ้าอาวาสวัด และผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่โรงเรียนประถมศึกษาตั้งอยู่แต่ละกลุ่มผู้นำมี 351 คน รวมประชากรทั้งหมด 1,053 คน

2. กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ ดังนี้

2.1 สุ่มอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมาร้อยละ 50 ได้อำเภอในจำนวน 6 อำเภอที่สุ่มได้มีโรงเรียนรวมทั้งหมด 233 โรง เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด 149 โรง และตั้งอยู่นอกวัด 88 โรง

2.2 สุ่มโรงเรียนทั้งที่อยู่ในวัดและนอกวัด โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมาร้อยละ 50 ได้โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด 75 โรง โรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัด 44 โรง ใช้ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 119 คน ผู้ใหญ่บ้าน 119 คน และเจ้าอาวาสวัด 119 รูป รวมได้กลุ่มตัวอย่าง 357 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนโรงเรียนที่สุ่มได้		รวม	กลุ่มตัวอย่าง			รวม
	ในวัด	นอกวัด		ผู้บริหาร	เจ้าอาวาส	ผู้ใหญ่บ้าน	
อ.เมืองสระบุรี	20	5	25	25	25	25	75
อ.แก่งคอย	17	7	24	24	24	24	72
อ.หนองแค	21	4	25	25	25	25	75
อ.พระพุทธบาท	11	9	20	20	20	20	60
อ.มวกเหล็ก	3	13	16	16	16	16	48
ก.วังม่วง	3	6	9	9	9	9	27
รวม	75	44	119	119	119	119	357

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยวิธีการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อใช้ประโยชน์ในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจเนื้อหา ภาษา และสำนวนที่ใช้ในแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อความที่สมบูรณ์
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจแก้ไขแล้วไปขอคำปรึกษาเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้นำชุมชนจังหวัดสระบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพ แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้

ลักษณะของแบบสอบถาม

ลักษณะของแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ อายุ และพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาทั้งเจ็ดด้านว่าได้ปฏิบัติมากน้อยเพียงใด มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ได้กำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้ คือ

- คะแนน 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด
- คะแนน 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
- คะแนน 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

คะแนน 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

คะแนน 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้นำชุมชนได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในกิจกรรมทั้งเจ็ดด้านนี้ด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความร่วมมือไปแสดงกับผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถามไปมอบให้ด้วยตนเอง โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2537 ถึงเดือนสิงหาคม 2537 รวมเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 3 เดือน จากการที่นำแบบสอบถามไปมอบให้และเก็บรวบรวมกลับคืนด้วยตัวเองจึงทำให้ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบจำนวน 357 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับกลับคืนมาจำนวน 357 ฉบับ มาตรวจดูความสมบูรณ์ในการตอบ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS-X (Statistical Package for the Social Science-X) คำนวณหาค่าสถิติต่อไปนี้

1. ในแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละโดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ อายุ และที่ตั้งของโรงเรียน

2. ในแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยตรวจหาคะแนนเป็นรายข้อ แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ในแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเป็นข้อคำถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา โดยให้การแจกน้ำหนักความถี่และหาค่าร้อยละ

4. การทดสอบสมมติฐานเพื่อเป็นการเปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างเป็นรายด้าน จำแนกตามตัวแปรอิสระ โดยใช้สถิติค่า t -test และ F -test และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ใช้วิธีของวินแมน-คูลส์ (Winer. 1971 : 210)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังต่อไปนี้คือ

1. สถิติสำหรับการตรวจสอบเครื่องมือ การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 161)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด

k แทน จำนวนของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติดังนี้คือ

2.1 คะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 การหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2527 : 64)

$$S.D. = \frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\Sigma X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มใช้ t-test

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 85 - 86)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการแจกแจงแบบ t-distribution

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1^2, S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1, n_2 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

2.4 ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวประกอบทางเดียว (One-Way Analysis

of Variance) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่าสองกลุ่ม โดย

ใช้ F-test (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 95)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่มากกว่าสองกลุ่ม

MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

2.5 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของนิวแมน-คูลส์

(Winner. 1971 : 201 - 218)

$$q = \sqrt{\frac{MS_w}{\tilde{n}}}$$

เมื่อ q แทน q -Statistic ที่ได้จากตาราง

MS_w แทน ค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนยกกำลังสองภายในกลุ่ม

$\tilde{n}$ แทน จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เท่ากัน

$$q = \frac{\bar{T}_{largest} - \bar{T}_{smallest}}{\sqrt{\frac{MS_{error}}{\tilde{N}}}}$$

เมื่อ q แทน ค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่

$\bar{T}_{largest}$ แทน คะแนนเฉลี่ย Treatment ที่มากที่สุด

$\bar{T}_{smallest}$ แทน คะแนนเฉลี่ย Treatment ที่น้อยที่สุด

MS_{error} แทน Mean Square ของความคลาดเคลื่อน

$\tilde{N}$ แทน จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เท่ากัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกและความเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่ม
F	แทน ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่มีมากกว่าสองกลุ่ม
q	แทน ค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่
MS _b	แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS _w	แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม
SS	แทน ผลบวกของค่าความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
MS	แทน ค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
df	แทน ชั้นของความเป็นอิสระ
*	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลที่น่าสนใจในบทนี้ ได้แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ อายุ และที่ตั้งของโรงเรียน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับบทบาทในการพัฒนาผู้นำชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทักษะของผู้นำชุมชนมากน้อยเป็นอย่างไรนั้น ได้ใช้เกณฑ์เพื่อการแปลความหมายดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายความว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายความว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีอยู่ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายความว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายความว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีอยู่ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายความว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามตัวแปร ดังนี้

3.1 เปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

3.2 เปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำแนกตามอายุ

3.3 เปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน ตามทักษะของผู้นำชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

จากแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์ตามตัวแปร คือ ตำแหน่งหน้าที่ อายุ และที่ตั้งของโรงเรียน โดยหาค่าร้อยละดังปรากฏผลในตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	357	100.00
1. ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหารโรงเรียน	119	33.33
เจ้าอาวาสวัด	119	33.33
ผู้ใหญ่บ้าน	119	33.33
2. อายุ		
อายุต่ำกว่า 35 ปี	26	7.30
อายุระหว่าง 35-50 ปี	180	50.40
อายุมากกว่า 50 ปี	151	42.30
3. ที่ตั้งของโรงเรียน		
ในวัด	225	63.00
นอกวัด	132	37.00

จากตาราง 2 แสดงว่าผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามครบทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 33.33 เจ้าอาวาสวัด คิดเป็นร้อยละ 33.33 และผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 33.33 เมื่อจำแนกตามอายุ ผู้ตอบส่วนใหญ่อายุ 35-50 ปี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 50.40 รองลงมาอายุน้อยกว่า 50 ปี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30 และที่เหลือมีอายุต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 เมื่อจำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียนผู้ตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด มีจำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 มากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัด ซึ่งมีจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน

ทำการวิเคราะห์โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลปรากฏดังตาราง 3-10

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ได้ร่วมรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น กำจัดผักตบชวา การปลูกกล้วยน้ำว้า	3.57	1.18	มาก
2. ร่วมกับชุมชนทำความสะอาดสถานที่ ต่าง ๆ เช่น วัด ถนน ศาลาพักริมทาง	3.68	1.04	มาก
3. ร่วมกับชุมชนปลูกต้นไม้	3.63	1.24	มาก
4. ร่วมกิจกรรมขุดลอกคูคลองหรือปรับปรุง ถนนในชุมชน	2.90	1.24	ปานกลาง
5. ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชน	3.78	1.03	มาก
6. ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อ สื่อสารให้แก่ประชาชน เช่น ช่วยส่ง จดหมาย	3.46	1.23	ปานกลาง
รวม	3.50	0.88	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้นำชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 4 ข้อ ($\bar{X} = 3.57-3.78$) ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 2 ข้อ ($\bar{X} = 2.90-3.46$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 3.78$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ร่วมกิจกรรมชุดลอกคูคลองหรือปรับปรุงถนนในชุมชน

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน

กิจกรรมพัฒนาชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
7. จัดสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ในด้านต่าง ๆ แจกให้แก่ประชาชนในชุมชน	3.10	1.13	ปานกลาง
8. เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน โดยผ่านหอกระจายข่าวของโรงเรียน	3.33	1.27	ปานกลาง
9. ให้ความรู้ด้านวิชาการที่เป็นประโยชน์ แก่ประชาชนในชุมชนเช่น ด้านกฎหมาย ด้านอาชีพ	2.98	1.15	ปานกลาง
10. จัดสัธิตเกี่ยวกับเรื่องราวการเกษตร ให้แก่ประชาชนในชุมชน	2.80	1.19	ปานกลาง
11. จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ในแขนงต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน	2.66	1.16	ปานกลาง
12. เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการและวิชาชีพ ต่าง ๆ ในชุมชน	2.97	1.19	ปานกลาง
13. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนนำ ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิด ประโยชน์	3.19	1.18	ปานกลาง
14. กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความคิดริเริ่ม ต่าง ๆ ในการพัฒนาอาชีพและความ เป็นอยู่ให้ดีขึ้น	3.42	1.16	ปานกลาง
15. สนับสนุนให้ประชาชนปลูกผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์สำหรับบริโภคใน ครัวเรือน	3.52	1.15	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

กิจกรรมพัฒนาชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
16. ร่วมกับชุมชนจัดตั้งและดำเนินการ กองทุนสวัสดิการต่าง ๆ ในชุมชน	2.66	1.23	ปานกลาง
17. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่าย ผลิตภัณฑ์และผลิตผลของกลุ่มอาชีพ ในชุมชน	2.49	1.20	น้อย
รวม	3.01	0.93	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้นำชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 3.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.52$)
ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 9 ข้อ ($\bar{X} = 2.66-3.42$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ
($\bar{X} = 2.49$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สนับสนุนให้ประชาชนปลูกผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์
สำหรับบริโภคในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.52$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สนับสนุนให้มีการจัดตั้ง
ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ และผลิตผลของกลุ่มอาชีพในชุมชน ($\bar{X} = 2.49$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน

กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
18. ส่งเสริมและสนับสนุนการเล่น พื้นเมืองในชุมชน	3.02	1.22	ปานกลาง
19. จัดนิทรรศการประเพณีวัฒนธรรม	3.23	1.24	ปานกลาง
20. ร่วมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน	3.56	1.11	มาก
21. ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทำบุญตัก บาตร ฟังธรรม ในวันสำคัญทางศาสนา	4.05	1.07	มาก
22. ร่วมมือกับทางวัดจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา จิตใจประชาชนให้ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม	3.87	1.10	มาก
23. จัดแสดงดนตรี เครื่องสายไทย กอง ดุริยางค์ แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ	2.27	1.27	น้อย
24. เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน	3.35	1.24	ปานกลาง
รวม	3.34	0.92	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทักษะของผู้นำชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.56-4.05$)
ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.02-3.35$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ ($\bar{X} =$
2.27) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทำบุญตักบาตร ฟังธรรม ในวัน
สำคัญทางศาสนา ($\bar{X} = 4.05$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดแสดงดนตรีเครื่องสายไทย
กองดุริยางค์ แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.27$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน

กิจกรรมกีฬาในชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
25. จัดการแข่งขันและจัดหาอุปกรณ์กีฬาให้แก่วชุมชน	3.01	1.30	ปานกลาง
26. จัดสอนทักษะการเล่นกีฬาเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน	2.85	1.22	ปานกลาง
27. เข้าร่วมแข่งขันกีฬากับกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่ประชาชนในชุมชนจัดขึ้น	3.05	1.31	ปานกลาง
28. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสนามกีฬาในชุมชน	3.12	1.19	ปานกลาง
29. สนับสนุนและส่งเสริมกีฬาพื้นบ้านในชุมชน	3.00	1.23	ปานกลาง
30. ร่วมเป็นกรรมการตัดสินกีฬาต่าง ๆ ในชุมชน	2.93	1.36	ปานกลาง
31. ให้ความร่วมมือและบริการด้านสถานที่ของโรงเรียนในการแข่งขันกีฬาชุมชน	3.61	1.25	มาก
รวม	3.08	1.06	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทักษะของผู้นำชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.61$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ ($\bar{X} = 2.85-3.12$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้ความร่วมมือและบริการด้านสถานที่ของโรงเรียนในการแข่งขันกีฬาชุมชน ($\bar{X} = 3.61$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดสอนทักษะการเล่นกีฬาเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 2.85$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญ

กิจกรรมวันสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
32. เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมวัน สำคัญต่าง ๆ ในชุมชน	3.74	1.14	มาก
33. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ	3.64	1.27	มาก
34. ร่วมกับหน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรม วันสำคัญ	3.65	1.13	มาก
35. เผยแพร่ความรู้ทางสิ่งพิมพ์หรือ หออกระจายข่าวเกี่ยวกับวันสำคัญ ต่าง ๆ	3.54	1.21	มาก
36. เชิญประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ในวันสำคัญต่าง ๆ	3.88	1.08	มาก
รวม	3.69	0.97	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมวันสำคัญของโรงเรียน
ประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้นำชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และ
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.54-3.88$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ
เชิญชวนประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.88$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ย
ต่ำสุดคือ เผยแพร่ความรู้ทางสิ่งพิมพ์หรือหออกระจายข่าวเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.54$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย

กิจกรรมสุขภาพอนามัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
37. จัดบริการน้ำสะอาด	3.78	1.17	มาก
38. แจกข่าวสารเรื่องโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ	3.65	1.17	มาก
39. บริการสถานที่ให้กับหน่วยงานอื่นใน การจัดบริการตรวจสุขภาพแก่ประชาชน ในชุมชนเช่น จากโรงงานอุตสาหกรรม	3.48	1.25	ปานกลาง
40. จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพพลานามัย แก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวน สุขภาพ	2.76	1.17	ปานกลาง
41. เผยแพร่ความรู้ด้านโภชนาการเกี่ยวกับ คุณค่าอาหารและการประกอบอาหาร แก่ประชาชนในชุมชน	3.13	1.15	ปานกลาง
42. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการบริการสุขภาพอนามัยแก่ ประชาชนในชุมชน เช่น จากสถานที่ อนามัยตำบล	3.56	1.15	มาก
43. ร่วมกับชุมชนรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ และการเลิกสูบบุหรี่	3.80	1.10	มาก
44. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความ สะอาดของร่างกายและบ้านเรือน	3.64	1.08	มาก
45. ร่วมกับชุมชนรณรงค์การใช้น้ำและ ประหยัดไฟฟ้า	3.74	1.09	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

กิจกรรมสุขภาพอนามัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
46. ช่วยนำผู้ป่วยเข้ารับการรักษาตามสถานพยาบาลต่าง ๆ	3.27	1.17	ปานกลาง
47. เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการทิ้งและการกำจัดขยะ	3.86	1.08	มาก
รวม	3.51	0.91	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัยของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด ตามทัศนะของผู้นำชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 7 ข้อ ($\bar{X} = 3.56-3.86$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 4 ข้อ ($\bar{X} = 2.76-3.27$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการทิ้งและการกำจัดขยะ ($\bar{X} = 3.86$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวนสุขภาพ ($\bar{X} = 2.76$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา
ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบริการ

กิจกรรมบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
48. ให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมาใช้ อาคาร	3.97	1.16	มาก
49. ให้บริการห้องสมุดของโรงเรียน	3.62	1.27	มาก
50. ให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำกิจกรรม ของชุมชน	3.96	1.04	มาก
51. ให้ใช้สถานที่ของโรงเรียนเพื่อจัด กิจกรรมทางวิชาการแก่ประชาชน ในชุมชน เช่น การพบกลุ่มของ นักศึกษา	3.34	1.36	ปานกลาง
52. จัดประสานงานกับหน่วยราชการต่าง ๆ ให้มาบริการประชาชน เช่น การเสีย ภาษีที่ดินการทำทะเบียนบ้าน	3.34	1.37	ปานกลาง
53. บริการสถานที่ในการจัดงานรื่นเริง ต่าง ๆ	3.41	1.32	ปานกลาง
54. บริการสถานที่เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ของประชาชน	3.53	1.22	มาก
55. ให้บุคลากรของโรงเรียนร่วมมือในการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน	3.91	1.11	มาก
รวม	3.64	0.95	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมบริการของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้นำชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 5 ข้อ ($\bar{X} = 3.53-3.97$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.34-3.41$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้ความรู้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมาใช้อาคารสถานที่และสนามของโรงเรียนได้ ($\bar{X} = 3.97$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมี 2 ข้อคือ ให้อำเภอหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมทางวิชาการแก่ประชาชนในชุมชน เช่น การพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่ และจัดประสานงานกับหน่วยราชการต่าง ๆ ให้ความบริการประชาชน เช่น การเสียภาษีที่ดิน การทำทะเบียนบ้าน ($\bar{X} = 3.34$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีทั้ง 7 ด้าน

บทบาทในการพัฒนาชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	3.50	0.88	มาก	4
2. กิจกรรมพัฒนาชุมชน	3.01	0.93	ปานกลาง	7
3. กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน	3.34	0.92	ปานกลาง	5
4. กิจกรรมกีฬาในชุมชน	3.08	1.06	ปานกลาง	6
5. กิจกรรมวันสำคัญ	3.69	0.97	มาก	1
6. กิจกรรมสุขภาพอนามัย	3.51	0.91	มาก	3
7. กิจกรรมบริการ	3.64	0.95	มาก	2
รวม	3.40	0.82	ปานกลาง	

จากตาราง 10 แสดงว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทักษะของผู้นำชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กิจกรรมที่มีบทบาทมากได้แก่ กิจกรรมวันสำคัญ ($\bar{X} = 3.69$) กิจกรรมบริการ ($\bar{X} = 3.64$) กิจกรรมสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 3.51$) และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ($\bar{X} = 3.50$) ส่วนด้านอื่นที่เหลือมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน ($\bar{X} = 3.34$) กิจกรรมกีฬาในชุมชน ($\bar{X} = 3.08$) และกิจกรรมพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 3.01$) บทบาทที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมวันสำคัญ ($\bar{X} = 3.69$) และบทบาทที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กิจกรรมพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 3.01$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี เป็นการเปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชน โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ อายุ และที่ตั้งของโรงเรียน

3.1 เปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ เพื่อทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 1 ที่ว่า "ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน มีทักษะเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 7 ด้าน แตกต่างกัน" การเปรียบเทียบความแตกต่างได้วิเคราะห์ 2 ลักษณะคือ พิจารณาจากค่าเฉลี่ย และพิจารณาจากการทดสอบค่าสถิติด้วย F-test ผลดังปรากฏในตาราง 11-18

ตาราง 11 เปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

บทบาทในการพัฒนาชุมชน	ผู้บริหารโรงเรียน			เจ้าอาวาสวัด			ผู้ใหญ่บ้าน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	3.66	0.66	มาก	3.29	0.99	ปานกลาง	3.56	0.91	มาก
กิจกรรมพัฒนาชุมชน	3.04	0.86	ปานกลาง	2.85	0.95	ปานกลาง	3.15	0.96	ปานกลาง
กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน	3.40	0.81	ปานกลาง	3.26	1.00	ปานกลาง	3.36	0.94	ปานกลาง
กิจกรรมกีฬาในชุมชน	3.40	0.95	ปานกลาง	2.78	1.09	ปานกลาง	3.06	1.04	ปานกลาง
กิจกรรมวันสำคัญ	3.90	0.80	มาก	3.56	1.05	มาก	3.61	1.02	มาก
กิจกรรมสุขภาพอนามัย	3.69	0.71	มาก	3.28	0.99	ปานกลาง	3.57	0.95	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

บทบาทในการพัฒนาชุมชน	ผู้บริหารโรงเรียน			เจ้าอาวาสวัด			ผู้ใหญ่บ้าน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
กิจกรรมบริการ	3.78	0.86	มาก	3.54	0.93	มาก	3.59	1.04	มาก
รวม	3.55	0.70	มาก	3.22	0.86	ปานกลาง	3.41	0.87	ปานกลาง

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีโดยรวมต่างกัน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า มีบทบาทอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) ส่วนผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าอาวาสวัด เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41, 3.22$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้นำชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่าโรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมวันสำคัญ และกิจกรรมบริการอยู่ในระดับมาก ส่วนการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมสุขภาพอนามัยนั้น ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใหญ่บ้านมีความเห็นตรงกันว่า มีบทบาทอยู่ในระดับมาก แต่เจ้าอาวาสวัดเห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน และกิจกรรมกีฬาในชุมชน ผู้นำชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า มีบทบาทในระดับปานกลาง

ตาราง 12 เปรียบเทียบทัศนคติผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดสระบุรี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวน

ทัศนคติของผู้นำชุมชน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านกิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	8.49	4.24	5.67**
	ภายในกลุ่ม	354	264.87	0.74	
	รวม	356	273.36		
2. ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	5.50	2.75	3.23*
	ภายในกลุ่ม	354	300.83	0.84	
	รวม	356	306.33		
3. ด้านกิจกรรมประเพณี วัฒนธรรมชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.20	0.60	0.71
	ภายในกลุ่ม	354	298.22	0.84	
	รวม	356	299.42		
4. ด้านกิจกรรมกีฬาชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	23.26	11.62	10.94**
	ภายในกลุ่ม	354	376.00	1.06	
	รวม	356	399.26		
5. ด้านกิจกรรมวันสำคัญ	ระหว่างกลุ่ม	2	8.15	4.08	4.42*
	ภายในกลุ่ม	354	326.18	0.92	
	รวม	356	334.33		

ตาราง 12 (ต่อ)

ทักษะของผู้นำชุมชน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
6. ด้านกิจกรรมสุขภาพ อนามัย	ระหว่างกลุ่ม	2	10.29	5.15	6.48**
	ภายในกลุ่ม	354	281.34	0.79	
	รวม	356	291.63		
7. ด้านกิจกรรมบริการ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.61	1.80	2.00
	ภายในกลุ่ม	354	318.98	0.90	
	รวม	356	322.59		
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	2	6.46	3.22	4.84**
	ภายในกลุ่ม	354	235.79	0.67	
	รวม	356	242.25		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีทักษะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีทักษะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมกีฬาในชุมชน และกิจกรรมสุขภาพอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนทักษะในด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน และกิจกรรมวันสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับทักษะด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน และกิจกรรมบริการนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบค่าสถิติ บปรากฏว่า ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ทั้งโดยรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านที่ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานมี 2 ด้านคือ ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน และด้านกิจกรรมบริการ

ในกรณีที่ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินั้น เพื่อให้ทราบว่าผู้นำชุมชนตำแหน่งหน้าที่ใดบ้างที่มีทัศนคติแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีนิวแมน-คูลส์ ดังปรากฏในตาราง 13-18

ตาราง 13 เปรียบเทียบความแตกต่าง ทัศนคติของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่เป็นรายคู่

ตำแหน่งหน้าที่		เจ้าอาวาสวัด	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้บริหารโรงเรียน
	$\bar{X}$	3.29	3.56	3.66
เจ้าอาวาสวัด	3.29	-	0.27*	0.37*
ผู้ใหญ่บ้าน	3.56		-	0.10
ผู้บริหารโรงเรียน	3.66			-

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า กลุ่มเจ้าอาวาสวัดมีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ แตกต่างกับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มผู้ใหญ่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่
เป็นรายคู่

ตำแหน่งหน้าที่				
		เจ้าอาวาสวัด	ผู้บริหารโรงเรียน	ผู้ใหญ่บ้าน
	$\bar{X}$	2.85	3.04	3.15
เจ้าอาวาสวัด	2.85	—	0.19	0.30*
ผู้บริหารโรงเรียน	3.04		—	0.11
ผู้ใหญ่บ้าน	3.15			—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า กลุ่มเจ้าอาวาสวัดมีทักษะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน แตกต่างกับกลุ่มผู้ใหญ่บ้านอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่
เป็นรายคู่

ตำแหน่งหน้าที่				
		เจ้าอาวาสวัด	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้บริหารโรงเรียน
	$\bar{X}$	2.78	3.06	3.40
เจ้าอาวาสวัด	2.78	-	0.28*	0.62*
ผู้ใหญ่บ้าน	3.06		-	0.34*
ผู้บริหารโรงเรียน	3.40			-

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า กลุ่มเจ้าอาวาสวัดมีทักษะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน แตกต่างกับกลุ่มผู้ใหญ่บ้าน
และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มผู้ใหญ่บ้านมีทักษะต่อ
บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน
แตกต่างกับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่เป็น
รายคู่

ตำแหน่งหน้าที่	$\bar{X}$	เจ้าอาวาสวัด	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้บริหารโรงเรียน
		3.56	3.61	3.90
เจ้าอาวาสวัด	3.56	-	0.05	0.34*
ผู้ใหญ่บ้าน	3.61		-	0.29*
ผู้บริหารโรงเรียน	3.90			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า กลุ่มเจ้าอาวาสวัดมีทักษะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญ แตกต่างกับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มผู้ใหญ่บ้านมีทักษะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญแตกต่างกับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ เป็นรายคู่

ตำแหน่งหน้าที่		เจ้าอาวาสวัด	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้บริหารโรงเรียน
	$\bar{X}$	3.28	3.57	3.69
เจ้าอาวาสวัด	3.28	-	0.29*	0.41*
ผู้ใหญ่บ้าน	3.57		-	0.12
บริหารโรงเรียน	3.69			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่า กลุ่มเจ้าอาวาสวัดมีทักษะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย แตกต่างกับกลุ่มผู้ใหญ่บ้านและกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 18 เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่
เป็นรายคู่

ตำแหน่งหน้าที่	$\bar{X}$	เจ้าอาวาสวัด	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้บริหารโรงเรียน
		3.22	3.41	3.55
เจ้าอาวาสวัด	3.22	–	0.19	0.33*
ผู้ใหญ่บ้าน	3.41		–	0.14
บริหารโรงเรียน	3.55			–

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่า กลุ่มเจ้าอาวาสวัดมีทักษะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน แตกต่างกับผู้บริหารโรงเรียน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 เปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำแนกตามอายุ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า "ผู้นำชุมชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีทักษะเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 7 ด้าน แตกต่างกัน" การเปรียบเทียบความแตกต่างได้วิเคราะห์ใน 2 ลักษณะคือ พิจารณาจากค่าเฉลี่ยและพิจารณาจากการทดสอบค่าสถิติด้วย F-test ผลดังปรากฏในตาราง 19-22

ตาราง 19 เปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามอายุ

บทบาทในการพัฒนาชุมชน	อายุต่ำกว่า 35 ปี			อายุระหว่าง 35-50 ปี			อายุมากกว่า 50 ปี		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	2.96	1.00	ปานกลาง	3.56	0.83	มาก	3.53	0.88	มาก
กิจกรรมพัฒนาชุมชน	2.57	0.88	ปานกลาง	3.07	0.91	ปานกลาง	3.01	0.94	ปานกลาง
กิจกรรมระดม วัฒนธรรมชุมชน	3.00	0.96	ปานกลาง	3.36	0.93	ปานกลาง	3.37	0.88	ปานกลาง
กิจกรรมกีฬาในชุมชน	2.85	1.17	ปานกลาง	3.21	1.01	ปานกลาง	2.97	1.08	ปานกลาง
กิจกรรมวันสำคัญ	3.35	1.13	ปานกลาง	3.74	0.95	มาก	3.69	0.96	มาก
กิจกรรมสุขภาพอนามัย	3.14	1.05	ปานกลาง	3.55	0.84	มาก	3.53	0.95	มาก
กิจกรรมบริการ	3.37	0.92	ปานกลาง	3.67	0.96	ปานกลาง	3.64	0.94	มาก
รวม	3.04	0.92	ปานกลาง	3.45	0.81	ปานกลาง	3.39	0.82	ปานกลาง

จากตาราง 19 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยรวมสอดคล้องกันว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04, 3.45, 3.39$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี และผู้นำชุมชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมวันสำคัญ และกิจกรรมสุขภาพอนามัย และกิจกรรมบริการมีบทบาทอยู่ในระดับมาก สำหรับกิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน และกิจกรรมกีฬาในชุมชน ผู้นำชุมชนทั้ง 3 กลุ่มคือ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี อายุระหว่าง 35-50 ปี และอายุมากกว่า 50 ปี มีความเห็นตรงกันว่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้นำชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีความเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ตาราง 20 เปรียบเทียบทักษะผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดสระบุรี จำแนกตามอายุ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวน

ทักษะของผู้นำชุมชน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านกิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	8.25	4.12	5.51**
	ภายในกลุ่ม	354	265.10	0.74	
	รวม	356	273.35		
2. ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	5.78	2.89	3.40*
	ภายในกลุ่ม	354	300.55	0.84	
	รวม	356	306.33		
3. ด้านกิจกรรมประเพณี วัฒนธรรมชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.18	1.59	1.90
	ภายในกลุ่ม	354	296.24	0.83	
	รวม	356	299.42		
4. ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	6.02	3.01	2.71
	ภายในกลุ่ม	354	393.23	1.11	
	รวม	356	399.25		

ตาราง 20 (ต่อ)

ทักษะของผู้นำชุมชน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
5. ด้านกิจกรรมวันสำคัญ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.31	1.65	1.77
	ภายในกลุ่ม	354	331.02	0.93	
	รวม	356	334.33		
6. ด้านกิจกรรมสุขภาพ อนามัย	ระหว่างกลุ่ม	2	3.89	1.94	2.39
	ภายในกลุ่ม	354	287.74	0.81	
	รวม	356	291.63		
7. ด้านกิจกรรมบริการ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.04	1.02	1.12
	ภายในกลุ่ม	354	320.54	0.90	
	รวม	356	322.59		
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	2	8.91	1.95	2.90
	ภายในกลุ่ม	354	238.32	0.67	
	รวม	356	242.23		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 20 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทัศนคติด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนคติที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านอื่น ๆ นั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดสอบค่าสถิติปรากฏว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ ยกเว้นด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน ปรากฏว่าแตกต่างกันเป็นไปตามสมมุติฐาน

ในกรณีที่ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินั้น เพื่อให้ทราบว่าผู้นำชุมชนอายุใดบ้างที่ทัศนคติแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีนิวแมน-คูลส์ ดังปรากฏในตาราง 21-22

ตาราง 21 เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามอายุ
เป็นรายคู่

อายุ		ต่ำกว่า 35 ปี	ระหว่าง 35-50 ปี	มากกว่า 50 ปี
	$\bar{X}$	2.96	3.53	3.56
ต่ำกว่า 35 ปี	2.96	-	0.57*	0.60*
ระหว่าง 35-50 ปี	3.53		-	0.03
มากกว่า 50 ปี	3.56			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 แสดงว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีทักษะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ แตกต่างกับกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 เปรียบเทียบความแตกต่าง ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน จำแนกตามอายุเป็นรายคู่

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 35 ปี	มากกว่า 50 ปี	ระหว่าง 35-50 ปี
		2.57	3.00	3.07
ต่ำกว่า 35 ปี	2.57	-	0.43*	0.50*
มากกว่า 50 ปี	3.00		-	0.07
ระหว่าง 35-50 ปี	3.07			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 แสดงว่า กลุ่มผู้นำชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีทักษะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน แตกต่างกับกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 เปรียบเทียบทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า "ผู้นำชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งตั้งอยู่ในวัดและนอกวัด มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 7 ด้าน แตกต่างกัน" การเปรียบเทียบความแตกต่างพิจารณาจากค่าเฉลี่ยและทดสอบค่าสถิติด้วย t-test ผลดังปรากฏในตาราง

23

ตาราง 23 เปรียบเทียบทัศนะของผู้นำชุมชนโดยจำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน

บทบาทในการพัฒนาชุมชน	ในวัด			นอกวัด			t
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	3.56	0.84	มาก	3.41	0.93	ปานกลาง	1.51
2. กิจกรรมพัฒนาชุมชน	3.08	0.93	ปานกลาง	2.90	0.92	ปานกลาง	1.77
3. กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน	3.41	0.90	ปานกลาง	3.22	0.94	ปานกลาง	1.91
4. กิจกรรมกีฬาในชุมชน	3.11	1.06	ปานกลาง	3.03	1.07	ปานกลาง	0.62
5. กิจกรรมวันสำคัญ	3.76	0.95	มาก	3.57	0.99	มาก	1.83
6. กิจกรรมสุขภาพอนามัย	3.61	0.89	มาก	3.36	0.92	ปานกลาง	2.47*
7. กิจกรรมบริการ	3.71	0.92	มาก	3.50	0.99	มาก	1.97*
รวม	3.46	0.81	ปานกลาง	3.28	0.84	ปานกลาง	1.95

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่อยู่นในพื้นที่โรงเรียนซึ่งตั้งอยู่ในวัดและนอกวัด มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยทัศนคติของผู้นำชุมชนที่อยู่นในพื้นที่โรงเรียนซึ่งตั้งอยู่ในวัด ($\bar{X} = 3.46$) มีสูงกว่าทัศนคติของผู้นำชุมชนที่ตั้งอยู่นอกวัด ($\bar{X} = 3.28$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ผู้นำชุมชนทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่าโรงเรียนประถมศึกษามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมวันสำคัญและกิจกรรมบริการ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมสุขภาพอนามัย ผู้นำชุมชนที่อยู่นในพื้นที่โรงเรียนซึ่งตั้งอยู่ในวัด มีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก แต่ผู้นำชุมชนที่อยู่นในพื้นที่โรงเรียนซึ่งตั้งอยู่นอกวัด เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน และกิจกรรมกีฬาในชุมชน ผู้นำชุมชนทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่าโรงเรียนประถมศึกษามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทางสถิติ พบว่า ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัดและนอกวัด มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าผู้นำชุมชนที่อยู่นในพื้นที่โรงเรียนซึ่งตั้งอยู่ในวัดและนอกวัดมีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัยและด้านกิจกรรมบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน ตามทัศนะของผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากคำถามปลายเปิด ดังปรากฏในตาราง 24-25

ตาราง 24 ความถี่และร้อยละของความคิดเห็นผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

ความคิดเห็น	ผู้บริหาร	เจ้าอาวาส	ผู้นำหมู่บ้าน	รวม	ร้อยละ
จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	119	119	119	357	100
1. <u>ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์</u>					
1.1 โรงเรียนต้องเป็นตัวอย่างที่ดีใน การบำเพ็ญประโยชน์อย่าง สม่ำเสมอ	29	16	13	58	16.24
1.2 โรงเรียนควรร่วมกับหน่วยงาน อื่น ๆ	7	9	8	24	6.72
1.3 โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้มากกว่านี้	7	1	2	10	2.80
1.4 โรงเรียนขาดงบประมาณจึงไม่ สามารถเป็นผู้นำชุมชนได้	3	1	1	5	1.40
2. <u>ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน</u>					
2.1 โรงเรียนควรให้ประชาชนเห็น ความสำคัญ มีจิตสำนึกในการ ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจในการ พัฒนาชุมชนด้วยความเต็มใจ	27	16	13	56	15.69

ตาราง 24 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ผู้บริหาร	เจ้าอาวาส	ผู้ใหญ่บ้าน	รวม	ร้อยละ
2.2 โรงเรียนขาดความร่วมมือกับ หน่วยงานอื่นอย่างจริงจัง	6	5	4	15	4.20
3. <u>ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน</u>					
3.1 โรงเรียนควรร่วมมือกับวัดในการ จัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม	11	10	9	30	8.40
3.2 โรงเรียนควรชักชวนให้ประชาชน ร่วมมือกันอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม	6	7	1	14	3.92
3.3 โรงเรียนและหน่วยงานราชการ ต่าง ๆ ควรเป็นแบบอย่างที่ดีใน การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม	3	2	4	9	2.52
3.4 โรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางใน การจัดกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม ในท้องถิ่น	3	-	5	8	2.24
4. <u>ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน</u>					
4.1 โรงเรียนและส่วนราชการต่าง ๆ ควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ด้วยการออกกำลังกาย และเพื่อ ลดปัญหายาเสพติด	7	5	3	15	4.20
4.2 โรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางและ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มาใช้ สนามกีฬาและอุปกรณ์กีฬา	6	3	4	13	3.64

ตาราง 24 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ผู้บริหาร	เจ้าอาวาส	ผู้ใหญ่บ้าน	รวม	ร้อยละ
4.3 ควรจัดสนามกีฬาากลางชั้นในหมู่บ้าน เพื่อสร้างความสามัคคีเสริมสร้าง สุขภาพอนามัยแก่ประชาชนในชุมชน	4	4	5	13	3.64
4.4 ควรจัดการแข่งขันกีฬาชุมชนระหว่าง หมู่บ้านและระหว่างตำบล	4	2	4	10	2.80
4.5 โรงเรียนควรสนับสนุนกีฬาพื้นเมือง	2	-	2	4	1.12
5. <u>ด้านกิจกรรมวันสำคัญ</u>					
5.1 โรงเรียนและวัดควรประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของ วันต่าง ๆ และเพื่อให้ประชาชน เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญนั้น ๆ	12	8	4	24	6.72
5.2 โรงเรียนควรร่วมมือกับวัดและ หน่วยงานอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรม วันสำคัญต่าง ๆ	4	6	7	17	4.76
5.3 โรงเรียนควรเป็นผู้นำในการจัด กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ	4	-	2	6	1.68
6. <u>ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย</u>					
6.1 โรงเรียนและ อ.ส.ม.ควรช่วย ประสานงานให้เจ้าหน้าที่ได้มา ให้ความรู้ในการบำรุงรักษา สุขภาพอนามัยแก่ประชาชน	10	8	12	30	8.40

ตาราง 24 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ผู้บริหาร	เจ้าอาวาส	ผู้ใหญ่บ้าน	รวม	ร้อยละ
6.2 โรงเรียนควรรับข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากโรงพยาบาล แจ้งให้ประชาชนทราบ	7	12	2	21	5.88
6.3 โรงเรียนควรร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพอนามัย เช่น ร่วมกันจัดทำถังขยะที่ถูกสุขลักษณะ สามารถแยกขยะได้	6	7	5	18	5.04
7. ด้านกิจกรรมบริการ					
7.1 การจัดบริการต่าง ๆ ต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ	8	7	6	21	5.88
7.2 โรงเรียนและกรรมการหมู่บ้านควรให้ความสะดวกแก่หน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรมบริการชุมชน	4	6	9	19	5.32
7.3 โรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางบริการข้อมูลข่าวสารตลอดจนกระจายข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ	7	6	4	17	4.76

จากตาราง 24 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ มีความคิดเห็นสูงสุดในเรื่องโรงเรียนต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการบำเพ็ญประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ จำนวน 58 คน คิดเป็น 16.24 ร้อยละ รองลงมาคือ โรงเรียนควรร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.72 และ

ผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นในด้านการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์น้อยที่สุดในเรื่อง โรงเรียนขาดงบประมาณ จึงไม่สามารถเป็นผู้นำชุมชนได้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.40

ด้านการกิจกรรมพัฒนาชุมชน มีผู้นำชุมชนที่มีความคิดเห็นสูงสุดในเรื่อง โรงเรียนควราให้ประชาชนเห็นความสำคัญ มีจิตสำนึกในการร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจในการพัฒนาชุมชนด้วยความเต็มใจ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 15.69 และผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นในด้านพัฒนาชุมชนน้อยที่สุดในเรื่อง โรงเรียนขาดความร่วมมือกันกับหน่วยงานอื่นอย่างจริงจัง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.20

ด้านการกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน ผู้นำชุมชนให้ความคิดเห็นสูงสุดในเรื่อง โรงเรียนควรร่วมมือกับวัดในการจัดกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.40 รองลงมาคือ โรงเรียนควรชักชวนให้ประชาชนร่วมมือกันอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.92 และผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นในด้านการกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนน้อยที่สุดในเรื่อง โรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม ประเพณีวัฒนธรรมในท้องถิ่น จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.24

ด้านการกิจกรรมกีฬาในชุมชน มีผู้นำชุมชนให้ความคิดเห็นสูงสุดในเรื่อง โรงเรียนและส่วนราชการต่าง ๆ ควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการออกกำลังกาย และเพื่อลดปัญหายาเสพติด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.20 และผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นในด้านการกิจกรรมกีฬาในชุมชนน้อยที่สุดในเรื่อง โรงเรียนควรสนับสนุนกีฬาพื้นเมือง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.12

ด้านการกิจกรรมวันสำคัญ มีผู้นำชุมชนให้ความคิดเห็นสูงสุดในเรื่อง โรงเรียนและวัดควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของวันต่าง ๆ และเพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญนั้น ๆ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.72 และผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นในด้านการกิจกรรมวันสำคัญน้อยที่สุดในเรื่อง โรงเรียนควรเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.68

ด้านการกิจกรรมสุขภาพอนามัย มีผู้นำชุมชนให้ความคิดเห็นสูงสุดในเรื่อง โรงเรียนและ อ.ส.ม. ควรช่วยประสานงานให้เจ้าหน้าที่ได้มาให้ความรู้ในการบำรุงรักษาสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.40 และผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นในด้านการกิจกรรม

สุขภาพอนามัยน้อยที่สุดในเรื่อง โรงเรียนควรร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพอนามัย เช่น ร่วมกันจัดทำถังขยะที่ถูกสุขลักษณะสามารถแยกขยะได้ จำนวน 18 คิดเป็นร้อยละ 5.04

ด้านกิจกรรมบริการ มีผู้นำชุมชนให้ความคิดเห็นสูงสุดในเรื่อง การจัดบริการต่าง ๆ ต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 21 คน คิดเป็น 5.88 และผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นใน ด้านกิจกรรมบริการน้อยที่สุดในเรื่อง โรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางบริการข้อมูลข่าวสารตลอดจน กระจายข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76

ตาราง 25 ความดีและร้อยละของข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

ข้อเสนอแนะ	ผู้บริหาร	เจ้าอาวาส	ผู้ใหญ่บ้าน	รวม	ร้อยละ
1. <u>ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์</u>					
1.1 ควรให้ประชาชนร่วมมือกับโรงเรียน ช่วยกันบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน อย่างต่อเนื่อง	18	15	8	41	11.48
1.2 ควรมีงบประมาณจากทางราชการ หรือเอกชนมาสนับสนุน	3	-	4	7	1.96
2. <u>ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน</u>					
2.1 ควรพัฒนาให้ควบคู่ไปกับสภาพของ ท้องถิ่น	8	6	8	22	6.16
2.2 ฝ่ายพัฒนาชุมชนควรออกท้องที่ให้มาก กว่านี้	10	6	3	19	5.32
2.3 ควรจัดสรรงบประมาณให้มากกว่านี้	7	-	2	9	2.52
2.4 ควรจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ทั้ง วิชาการและวิชาชีพ และให้จัด กิจกรรมให้ครบวงจร	2	1	4	7	1.96
5) ควรจัดให้มีการประกวดระหว่าง หมู่บ้าน	3	-	-	3	0.84
3. <u>ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน</u>					
3.1 ควรประชาสัมพันธ์ เรื่องการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรม	5	5	1	11	3.08

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ผู้บริหาร	เจ้าอาวาส	ผู้ใหญ่บ้าน	รวม	ร้อยละ
3.2 โรงเรียนต้องเป็นผู้นำในการสืบทอด ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน	3	3	1	7	1.96
3.3 ควรจัดตั้ง "ศูนย์วัฒนธรรมชุมชน" เพื่อดูแลเรื่องประเพณีวัฒนธรรม โดยเฉพาะ	6	-	1	7	1.96
4) ควรให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้เกี่ยวกับ ประเพณีวัฒนธรรมได้ถ่ายทอดความรู้ ให้กับประชาชนในชุมชน	5	-	-	5	1.40
4. <u>ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน</u>					
4.1 ควรจัดสร้างงบประมาณเพื่อสนับสนุน กีฬาในชุมชน	16	1	5	22	6.16
4.2 หน่วยงานต่าง ๆ ควรร่วมกับ โรงเรียนสนับสนุนกีฬาในชุมชน	3	2	1	6	1.68
4.3 ควรจัดการแข่งขันกีฬาระชาชนทุกปี	2	1	1	4	1.12
4.4 ควรหาผู้นำด้านกีฬามาช่วยฝึกสอน กีฬาต่าง ๆ ให้กับประชาชนใน ชุมชน	2	1	-	3	0.84
4.5 ควรจัดประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ออกกำลังกาย	1	1	-	2	0.56
5. <u>ด้านกิจกรรมวันสำคัญ</u>					
5.1 ควรมีการประชาสัมพันธ์ระหว่างบ้าน กับโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมวันสำคัญ ต่าง ๆ	10	6	2	18	5.04

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ผู้บริหาร	เจ้าอาวาส	ผู้ใหญ่บ้าน	รวม	ร้อยละ
5.2 ควรจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ให้ เป็นประจำและต่อเนื่อง	2	2	1	5	1.40
6. <u>ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย</u>					
6.1 ขอให้เจ้าหน้าที่บริการประชาชน ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน	7	4	5	16	4.48
6.2 ควรจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางให้ ชาวบ้านได้มาตรวจสอบสุขภาพ	3	3	7	13	3.64
6.3 ขอให้มียาบาลประจำหมู่บ้าน	2	4	1	7	1.96
6.4 ควรจัดสถานที่ออกกำลังกายให้แก่ ผู้สูงอายุ วัยรุ่น และวัยเด็ก	1	4	1	6	1.68
7. <u>ด้านกิจกรรมบริการ</u>					
7.1 โรงเรียนควรประสานงานกับ หน่วยงานอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ ของชุมชน	7	6	8	21	5.88
7.2 โรงเรียนควรเป็นแบบอย่าง ในการให้บริการที่ดีและถูกต้อง	6	8	6	20	5.60
7.3 การศึกษาผู้ใหญ่ควรขยายออกนอก เขตเมืองและควรจัดในหมู่บ้านหรือ ในโรงเรียนในชนบท	2	—	2	4	1.12
<u>ข้อเสนอแนะอื่น ๆ</u>					
1) รัฐบาลควรจัดงบประมาณนอกจาก อุปกรณ์การเรียนการสอนเพื่อให้ โรงเรียนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นอกเหนือจากการสอน	3	3	4	10	2.80

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ผู้บริหาร	เจ้าอาวาส	ผู้ใหญ่บ้าน	รวม	ร้อยละ
2) ขอให้บุคลากรทุกหน่วยงานได้ ไปเยี่ยมหมู่บ้านเพื่อดำเนินการ พัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง	4	3	1	8	2.24
3) โรงเรียน ชุมชน และหน่วยราชการ ควรประสานงานกันในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ	2	3	2	7	1.96
4) โรงเรียนควรเป็นผู้ให้ความรู้และ นำวิทยาการใหม่ ๆ ที่เกิดประโยชน์ มาสู่ชุมชน	-	2	1	3	0.84
5) โรงเรียนควรเผยแพร่ข่าวสาร ต่าง ๆ สู่ชุมชน	-	1	1	2	0.56

จากตาราง 25 แสดงว่า ข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ มีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะสูงสุดในเรื่อง ควรให้ประชาชนร่วมมือกับโรงเรียนช่วยกันบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 11.48 และผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะน้อยที่สุดในเรื่อง ควรมีงบประมาณจากทางราชการหรือเอกชนมาสนับสนุน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.96

ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน มีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะสูงสุดในเรื่อง ควรพัฒนาให้ควบคู่ไปกับสภาพของท้องถิ่น จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.16 และมีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะน้อยที่สุดในเรื่อง ควรจัดให้มีการประกวดระหว่างหมู่บ้าน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.84

ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน มีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะสูงสุดในเรื่อง ควรประชาสัมพันธ์เรื่องการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.08 และมีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะน้อยที่สุดในเรื่อง ควรให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม ได้ถ่ายทอดให้กับประชาชนในชุมชน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.40

ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน มีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะสูงสุดในเรื่อง ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกีฬาในชุมชน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.16 และมีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะน้อยที่สุดในเรื่อง ควรจัดประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนออกกำลังกาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.56

ด้านกิจกรรมวันสำคัญ มีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะสูงสุดในเรื่อง ควรมีการประชาสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.04 และมีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะน้อยที่สุดในเรื่อง ควรจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ให้เป็นประจำและต่อเนื่อง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.40

ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย มีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะสูงสุดในเรื่อง ขอให้เจ้าหน้าที่บริการประชาชนให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.48 และมีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะน้อยที่สุดในเรื่อง ควรจัดสถานที่ออกกำลังกายแก่ผู้สูงอายุ วัยรุ่น และวัยเด็ก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.68

ด้านกิจกรรมบริการ มีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะสูงสุดในเรื่อง โรงเรียนควรประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 และมีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะน้อยที่สุดในเรื่อง การศึกษาผู้ใหญ่ควรขยายออกนอกเขตเมืองและควรจัดคันทน์บ้านหรือในโรงเรียนในชนบท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.12

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ สูงสุดในเรื่อง รัฐบาลควรจัดงบประมาณนอกจากอุปกรณ์การเรียนการสอนเพื่อให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นอกเหนือจากการสอน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80 และมีผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ น้อยที่สุดในเรื่อง โรงเรียนควรเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ สู่ชุมชน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.56

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน ปรากฏว่า ผู้นำ

ชุมชนให้ความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ เรียงตามลำดับได้แก่ ความคิดเห็นในเรื่องโรงเรียน
 ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการบำเพ็ญประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนควรรำให้ประชาชนเห็นความ
 สำคัญ มีจิตสำนึกในการร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจในการพัฒนาชุมชนด้วยความเต็มใจ และ
 ข้อเสนอแนะในเรื่องควรรำให้ประชาชนร่วมมือกับโรงเรียนช่วยกันบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชนอย่าง
 ต่อเนื่อง

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย เรื่องบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้นำชุมชน โดยกล่าวถึงความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า สมมติฐานในการวิจัย วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ อายุ และที่ตั้งของโรงเรียน
3. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้รับจากการศึกษาทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เจ้าอาวาสวัด และผู้ใหญ่บ้าน ที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสระบุรี ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของชุมชนมากยิ่งขึ้น

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 7 ด้านแตกต่างกัน
2. ผู้นำชุมชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 7 ด้านแตกต่างกัน
3. ผู้นำชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีโรงเรียนประถมศึกษาตั้งอยู่ในวัดและนอกวัด มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 7 ด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้นำชุมชน (บ้าน วัด โรงเรียน) ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่โรงเรียนประถมศึกษาตั้งอยู่มี 351 คน เจ้าอาวาสวัดของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัดและนอกวัดมี 351 รูป และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี 351 โรง (ใน 11 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ) รวมประชากรทั้งหมด 1,053 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัดและตั้งอยู่นอกวัด ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด 75 โรง โรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัด 44 โรง ใช้ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 119 คน ผู้ใหญ่บ้าน 119 คน และเจ้าอาวาสวัด 119 รูป รวมได้กลุ่มตัวอย่าง 357 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น แบ่งออกเป็น

2.1.1 ตำแหน่งหน้าที่ของผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน เจ้าอาวาสวัด และผู้ใหญ่บ้าน

2.2.2 อายุ ได้แก่ อายุต่ำกว่า 35 ปี อายุระหว่าง 35-50 ปี และอายุมากกว่า 50 ปี

2.2.3 ที่ตั้งของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด และโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัด

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ในกิจกรรม 7 ด้าน ดังนี้

2.2.1 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

2.2.2 กิจกรรมพัฒนาชุมชน

2.2.3 กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน

2.2.4 กิจกรรมกีฬาในชุมชน

2.2.5 กิจกรรมวันสำคัญ

2.2.6 กิจกรรมสุขภาพอนามัย

2.2.7 กิจกรรมบริการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพข้อมูลส่วนตัว มี 3 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในกิจกรรม 7 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้นำชุมชนได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในกิจกรรม 7 ด้าน ได้อย่างอิสระแบบสอบถามนี้ได้นำไปทดลองใช้และหาคุณภาพของเครื่องมือโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความร่วมมือไปแสดงกับผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปมอบกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง แล้ววันรับคืนและไปรับด้วยตนเอง ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนสิงหาคม

2537 ประมวล 3 เดือน ได้แบบสอบถามครบทั้ง 357 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งความคิดเห็นเพิ่มเติม และข้อเสนอแนะ โดยคำนวณหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ส่วนทักษะของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน สำหรับการเปรียบเทียบนั้นได้ใช้ค่าเอฟทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่มากกว่าสองกลุ่ม และใช้วิธีนิวแมนคูลส์ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ใช้ค่าที่ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี สรุปได้ดังนี้

1. ทักษะของผู้นำชุมชน

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีโดยรวม ตามทักษะของผู้นำชุมชน พบว่า มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยในรายด้านมีบทบาทอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมวันสำคัญกิจกรรมสุขภาพอนามัย และกิจกรรมบริการ ส่วนด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน และกิจกรรมกีฬาในชุมชน มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับในรายข้อนั้นพบว่า ส่วนใหญ่มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 27 ข้อ รองลงมาอยู่ในระดับมากมี 26 ข้อ ที่เหลืออยู่ในระดับน้อยมีเพียง 2 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ว่า สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตผลของกลุ่มอาชีพในชุมชน และข้อที่ว่าจัดแสดงดนตรีเครื่องสายไทย กองดุริยางค์แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ

2. เปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชน

การเปรียบเทียบทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ อายุ และที่ตั้ง

ของโรงเรียน ได้วิเคราะห์เป็น 2 ลักษณะคือ เปรียบเทียบโดยการพิจารณาจากค่าเฉลี่ย และ เปรียบเทียบโดยการทดสอบทางสถิติ ซึ่งปรากฏผลดังต่อไปนี้

2.1 เปรียบเทียบตามตัวแปรตำแหน่งหน้าที่

2.1.1 เปรียบเทียบโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยทัศนคติของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) ส่วนผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าอาวาสวัดเห็นว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41, 3.22$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ผู้นำชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีบทบาทในระดับมาก 2 ด้านคือ ด้านกิจกรรมวันสำคัญ และกิจกรรมบริการ ในระดับปานกลางมี 3 ด้านคือ ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน และ กิจกรรมกีฬาในชุมชน ส่วนด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมสุขภาพอนามัยนั้น ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและผู้ใหญ่บ้าน มีความเห็นตรงกันว่า มีบทบาทอยู่ในระดับมาก แต่เจ้าอาวาสวัดเห็นว่า มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง

2.1.2 เปรียบเทียบโดยการทดสอบทางสถิติ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน เจ้าอาวาสวัด และผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน ปรากฏว่ามี 3 ด้านคือ ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมกีฬาในชุมชน และ กิจกรรมสุขภาพอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอีก 2 ด้านคือ ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน และกิจกรรมวันสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอีก 2 ด้านคือ ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน และกิจกรรมบริการนั้น แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 เปรียบเทียบตามตัวแปรอายุ

2.2.1 เปรียบเทียบโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยทัศนคติของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี อายุระหว่าง 35-50 ปี และอายุมากกว่า 50 ปี มีความเห็น สอดคล้องกันว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04, 3.45, 3.39$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุ ระหว่าง 35-50 ปี กับที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมบริการ กิจกรรมสุขภาพอนามัย และ

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับมาก สำหรับด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน กิจกรรมกีฬาในชุมชน และกิจกรรมพัฒนาชุมชน มีความเห็นตรงกันว่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้นำชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีความเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

2.2.2 เปรียบเทียบโดยการทดสอบทางสถิติ พบว่าผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนในกิจกรรมส่วนใหญ่ 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เหลือคือ ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทัศนคติด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 เปรียบเทียบตามที่ตั้งของโรงเรียน

2.3.1 เปรียบเทียบโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยทัศนคติของผู้นำชุมชน พบว่าผู้นำชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีโรงเรียนตั้งอยู่ในวัดและนอกวัด มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46, 3.28$) โดยทัศนคติของผู้นำชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีโรงเรียนตั้งอยู่ในวัด ($\bar{X} = 3.46$) มีสูงกว่าทัศนคติของผู้นำชุมชนที่มีโรงเรียนตั้งอยู่นอกวัด ($\bar{X} = 3.28$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ผู้นำชุมชนทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนประถมศึกษามีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านกิจกรรมวันสำคัญ และกิจกรรมบริการอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน และกิจกรรมกีฬาในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมสุขภาพอนามัย ผู้นำชุมชนที่มีพื้นที่ที่มีโรงเรียนตั้งอยู่นอกวัด เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง แต่ผู้นำชุมชนที่มีโรงเรียนตั้งอยู่ในวัดเห็นว่ามียบทบาทอยู่ในระดับมาก

2.3.2 เปรียบเทียบโดยการทดสอบทางสถิติ พบว่า ผู้นำชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีโรงเรียนตั้งอยู่ในวัดและนอกวัดมีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านปรากฏว่า มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย และกิจกรรมบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารวบรวม พบว่า ผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามประเด็นสำคัญดังนี้ โรงเรียนต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการบำเพ็ญประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนควรให้ประชาชนเห็นความสำคัญ มีจิตสำนึกในการร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจในการพัฒนาชุมชนด้วยความเต็มใจ โรงเรียนควรร่วมมือกับวัด ในการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมชุมชน โรงเรียนและ อ.ส.ม.ควรช่วยประสานงาน ให้เจ้าหน้าที่ได้มาให้ความรู้ในการบำรุงรักษาสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน โรงเรียนควรร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ โรงเรียนและวัดควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของวันต่าง ๆ และเพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ โรงเรียนควรรับข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากโรงพยาบาลแจ้งให้ประชาชนทราบ การจัดบริการต่าง ๆ ต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนและกรรมการหมู่บ้านควรให้ความสะดวกแก่หน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรมบริการชุมชน และโรงเรียนควรร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพอนามัย เช่น ร่วมกันจัดทำถังขยะ ที่ถูกสุขลักษณะ สามารถแยกขยะได้

ส่วนข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีทั้ง 7 ด้าน มีประเด็นสำคัญดังนี้ ควรให้ประชาชนร่วมมือกับโรงเรียน ช่วยกันบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ควรพัฒนาให้ควบคู่ไปกับสภาพของท้องถิ่น ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกีฬาในชุมชน โรงเรียนควรประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โรงเรียนควรเป็นแบบอย่างในการให้บริการที่ดีและถูกต้อง ฝ่ายพัฒนาชุมชนควรออกท้องที่ให้มากกว่านี้ และควรมีการประชาสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน เพื่อจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้นำชุมชน ผู้วิจัยได้นำมาเป็นประเด็นในการอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ทัศนะของผู้นำชุมชน ผลการศึกษาทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็น

เพราะภารกิจตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มอบหมายนโยบายให้กับโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 6 ด้าน ซึ่งได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แต่งานหัวใจหลักคืองานวิชาการ ดังนั้นบทบาทในการพัฒนาชุมชนจึงจัดอยู่ในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และจัดเป็นงานสนับสนุนงานวิชาการ ดังนั้นบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจึงได้ปฏิบัติตามภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาที่ตั้งไว้ เพราะฉะนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจึงต้องมีหน้าที่เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนหรือร่วมพัฒนาหมู่บ้านไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒน์ สัจจานันต์ ที่ว่า ร้อยละ 97 ของผู้นำหมู่บ้านเห็นว่า นอกจากการสอนหนังสือในโรงเรียนตามปกติแล้ว ครูโรงเรียนประถมศึกษาได้มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนควบคู่ไปกับการสอนด้วย (พัฒน์ สัจจานันต์. 2524 : 97; อ้างอิงมาจาก ฌัชชัย สิงห์เนตร. ม.ป.ป.)

และจากการศึกษาทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีทั้ง 7 ด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมวันสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษามีบทบาทสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งกำหนดให้มีเนื้อหาเรื่องวันสำคัญ เช่น วันสำคัญเกี่ยวกับคนไทย วันประเพณีในท้องถิ่น (เจตน์ รทดกล. 2535 : 111) ฉะนั้นโรงเรียนต่าง ๆ จึงจัดกิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมสำคัญหรือให้นักเรียนปฏิบัติจริงเนื่องในวันสำคัญโดยจัดนิทรรศการและเผยแพร่ความรู้ทางสิ่งพิมพ์หรือหอกระจายข่าวเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ รวมทั้งโรงเรียนมักเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมวันสำคัญ ในชุมชนเสมอ ซึ่งตรงกับผลวิจัยรายชื่อที่พบว่าโรงเรียน เชิญประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ มีบทบาทสูงสุด

ส่วนบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทต่ำสุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน ซึ่งโรงเรียนมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง และในด้านนี้จัดเป็นลำดับสุดท้ายของบทบาทโรงเรียนที่ได้ปฏิบัติ อาจเป็นเพราะข้อจำกัดด้านเวลาไม่มีเวลาออกไปปฏิบัติกิจกรรมนอกโรงเรียน ด้วยครูมีภารกิจหลักที่จะต้องสอนนักเรียนในแต่ละวันมากพออยู่แล้ว อีกทั้งครูขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่น ครูส่วนมากไม่ได้พักอาศัยอยู่ในท้องถิ่นหรือในโรงเรียน จึงขาดความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน นอกจากนั้นครูยังมีความเข้าใจว่า

การพัฒนาชุมชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานอื่นไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรางค์ ชูสิงห์ (2529 : 91 - 95) ได้ศึกษาทัศนะของผู้บริหาร ครู และผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชุมชนตามโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารและครูไม่ได้พักอาศัยที่โรงเรียน ทำให้ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน การวางแผนด้านการพัฒนาชุมชนไม่ดีพอไม่ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ขาดการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ๆ ส่วนในรายข้อพบว่า ข้อที่มีบทบาทอยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ว่า สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตผลของกลุ่มอาชีพในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีหน่วยงานอื่นเข้ามามีบทบาทมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา และหน่วยงานนั้น ๆ เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ศูนย์พัฒนาชุมชนเขต 1 เข้ามาช่วยสนับสนุนจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผ้าทอในเขตอำเภอแก่งคอย เป็นต้น

2. การศึกษาเปรียบเทียบทัศนะของผู้นำชุมชน ผลการศึกษาเปรียบเทียบทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ อายุ และที่ตั้งของโรงเรียน มีประเด็นสำคัญที่อภิปรายดังต่อไปนี้

2.1 จากการเปรียบเทียบตามตำแหน่งหน้าที่ของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 3 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมกีฬาในชุมชน กิจกรรมสุขภาพอนามัย และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ด้านคือ ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน และด้านกิจกรรมวันสำคัญ ส่วนอีก 2 ด้านคือ ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน และกิจกรรมบริการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมากกว่าผู้นำหมู่บ้านและเจ้าอาวาสวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับโรงเรียนมากกว่าเจ้าอาวาสวัด และผู้นำหมู่บ้าน สำหรับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในกิจกรรมทั้ง 7 ด้านนั้น จากการศึกษาพบว่า ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าจัดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับทัศนะของผู้นำหมู่บ้านถึง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านกิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมบริการ กิจกรรมสุขภาพอนามัย และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ผู้ใหญ่นั้นเป็นประธานกรรมการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา และอยู่ใกล้ชิดกับโรงเรียนประถมศึกษามากกว่าเจ้าอาวาสวัด เมื่อโรงเรียนมีงานต่าง ๆ ส่วนใหญ่ผู้ที่เข้าร่วมวางแผนงานมักเป็นผู้ใหญ่บ้าน และใช้สถานที่ปรึกษาหารือกันที่โรงเรียนมากกว่าที่วัด และอาจเป็นเพราะบทบาทของครูโรงเรียนประถมที่ร่วมมือกับชุมชนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรัชญา เวสวัชช์ (2527 : 221) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประถมศึกษาในชนบทไทย พบว่า เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่รัฐจัดตั้งในชุมชน และครูผู้ซึ่งชาวบ้านยกย่องยอมรับว่ามีความรู้จึงกลายเป็นที่ปรึกษาด้านต่าง ๆ แก่ชาวบ้าน และเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ ให้คำปรึกษานเรื่องทำมาหากิน การครองชีพ สุขภาพอนามัย กฎหมาย เป็นต้น

2.2 จากการเปรียบเทียบตามอายุของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่มี 2 ด้านคือ ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกิจกรรมพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอายุของผู้นำชุมชนพบว่าผู้นำชุมชนที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี เห็นว่าโรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนมากกว่าผู้นำชุมชนกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี และต่ำกว่า 35 ปี ตามลำดับ โดยผู้นำชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้นำชุมชนกลุ่มนี้อยู่ในระยะเวลาไม่นานจึงมองเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาไม่ค่อยมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนมากนัก ส่วนผู้นำชุมชนที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี เห็นว่าด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมวันสำคัญ และกิจกรรมสุขภาพอนามัย โรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาทมาก อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมทั้ง 3 ด้านนั้น โรงเรียนประถมศึกษาจะขอความร่วมมือช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ งานจึงจะดำเนินไปได้ด้วยดี อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุแตกต่างกันมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรพงศ์ พูลสุวรรณ (2526 : 77 - 83) ที่ศึกษาบทบาทของครูผู้ต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชนบทยากจนของเขตการศึกษา 11 พบว่า ครูใหญ่ที่มีอายุต่างกันจะมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

2.3 จากการเปรียบเทียบตามที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า ผู้นำชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีโรงเรียนประถมศึกษาตั้งอยู่ในวัดและนอกวัด มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่มี 2 ด้านคือ ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย และกิจกรรมบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้นำชุมชนที่มีโรงเรียนประถมศึกษาตั้งอยู่ในวัด เห็นว่าโรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนสูงกว่าผู้นำชุมชนที่มีโรงเรียนตั้งอยู่นอกวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพความเป็นจริง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัดย่อมอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนจึงมีบทบาทในการเข้าร่วมกับกิจกรรมในชุมชนมากกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัด เช่น การจัดแท่นเทียนจำนำพรรษา ส่วนใหญ่โรงเรียนจะมีบทบาทเป็นผู้นำการหล่อเทียน ประดับต้นเทียนโดยเชิญประชาชนในชุมชนมาร่วมด้วย จากนั้นก็จะช่วยกันแห่เทียนไปถวายวัดต่าง ๆ ซึ่งถือว่าโรงเรียนมีบทบาทอย่างยิ่งในการเข้าร่วมกับชุมชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัดย่อมจะมีบทบาทเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา มากกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัดแต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนประถมศึกษาทั้งที่ตั้งอยู่ในวัดและนอกวัด ถือว่าเป็นโรงเรียนชุมชนเมื่อชุมชนจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทางศาสนา โรงเรียนประถมศึกษาจึงจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วยเสมอ เป็นผลให้ผู้นำชุมชนทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนในระดับปานกลาง สอดคล้องกัน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชน จากการรวบรวมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชน พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ มีความถี่สูงสุดในเรื่องโรงเรียนต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการบำเพ็ญประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ รองลงมาในเรื่อง โรงเรียนควรร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ และโรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนรับทราบและร่วมกิจกรรมให้มากขึ้น ตามลำดับ ที่ผู้นำชุมชนเสนอมาเช่นนี้อาจเป็นเพราะสภาพการปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้นมิใช่งานหลักในหน้าที่ จึงทำให้การปฏิบัติกิจกรรมไม่สม่ำเสมอ และการที่โรงเรียนไม่ค่อยได้ประสานงานกับหน่วยงานอื่นเนื่องจากยุ่งยากทำให้เกิดความล่าช้าสำหรับการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนมาร่วมกิจกรรมนั้นไม่ค่อยประสบความสำเร็จ เพราะประชาชนบางส่วนต้องรับภาระหาเลี้ยงครอบครัวอยู่แล้วไม่เห็นความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในแต่ละครั้งไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาย ทองเจริญ (2533 : 76) เรื่องภารกิจ

ที่คาดหวังของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน พบว่า การจัดกิจกรรมบริการชุมชนประสบปัญหาประชาชนไม่สนใจและเห็นความสำคัญกับกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้ประชาชนให้ความร่วมมือน้อยเนื่องจากมีฐานะยากจน

ส่วนข้อที่มีความถ้อยคำที่สอดคล้องในกิจกรรมกีฬานักเรียนเรื่อง โรงเรียนควรสนับสนุนกีฬาพื้นเมือง แสดงว่า โรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้ทำการฝึกสอนกีฬาพื้นเมือง อาจเป็นเพราะครูไม่มีความรู้ความชำนาญในด้านนี้ ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาในชนบทส่วนใหญ่จะมีครูเฉพาะด้านวิชาการเท่านั้น และครูโดยส่วนรวมมักไม่ใช่ครูที่เป็นคนท้องถิ่น จึงทำให้โรงเรียนไม่สามารถให้บริการหรือจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการสนับสนุนกีฬาพื้นเมืองให้แก่ชุมชนได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยพบว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้นำชุมชนในด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน ในเรื่องจัดแสดงดนตรีเครื่องสายไทย กองดุริยางค์ แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ และในการพัฒนาชุมชนด้านกิจกรรมกีฬานักเรียนเรื่องจัดสอนทักษะการกีฬาเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน มีน้อยมาก เพราะขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาควรได้รับการบรรจุบุคลากรที่มีความสามารถในด้านดนตรีและกีฬาจะทำให้โรงเรียนมีความสามารถในการถ่ายทอดหรือทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนได้ตามความต้องการของชุมชน

2. ในการจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ควรให้มีการจัดอบรมสัมมนาครูโรงเรียนประถมศึกษากับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

3. โรงเรียนควรส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนมากขึ้น

4. โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน

ด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตจังหวัดอื่น ๆ ด้วย และอาจเพิ่มตัวแปรที่อยู่นอกเหนือจากการวิจัยในครั้งนี้ เช่น ขนาดของโรงเรียน
2. ควรศึกษาถึงปัญหาในการดำเนินงานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชน เพื่อจะได้ทราบว่าโรงเรียนประถมศึกษามีปัญหาด้านใดบ้าง
3. ควรศึกษาทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.

_____. คู่มือบริหารโรงเรียนประถมศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2527.

_____. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ

กศ.พช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2528.

_____. โรงเรียนกับการพัฒนาชนบท : โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

ยากจน (กศ.พช.). กรุงเทพฯ : กราฟิคอาร์ต, 2529.

_____. รายงานการประเมินผลโครงการ กศ.พช. ปีงบประมาณ 2530-2531.

กรุงเทพฯ : หน่วยงานพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,
2532.

_____. บันทึกประจำวัน 2535. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2535.

คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย จำกัด, 2524.

_____. แผนพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (2530-2534). กรุงเทพฯ :

อรุณการพิมพ์, 2529.

_____. แผนพัฒนาชนบทในช่วงแผนฯ ฉบับที่ 7 (2535-2539). กรุงเทพฯ : ศูนย์

ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ, 2534.

เจตน์ รถกล. การศึกษาการปฏิบัติงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

(กศ.พช.) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. ปริญญาโท

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่น ๆ. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนประถมศึกษา

เล่มที่ 3 หน่วยที่ 11-15. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย

ธรรมาธิราช, 2526.

- ชีรวัดน์ นิจนตร. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : หน่วยงานพิเศษกรม
การฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2528.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- เชียรศรี วิวิธสิริ. สัมมนาปัญหาและการวิจัยทางการศึกษาผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- โชติ บุญทน. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัด
บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ดิลก พัฒนวิชัยโชติ. การศึกษากิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- ทวี นาคบุตร. "การศึกษาพัฒนาชุมชน," มิตรครู. 31(20) : 21-22; บัณฑิตหลัง.
ตุลาคม, 2532.
- ธีรวุฒิ ประทุมพรรัตน์ และคนอื่น ๆ. การบริหารและการนิเทศการศึกษา. สงขลา :
เทมการพิมพ์, 2530.
- ปรัชญา เวสระรัช. การศึกษาวิจัยการประถมศึกษาในชนบทไทย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์
การพิมพ์, 2527.
- ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และดิลก พัฒนวิชัยโชติ. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน :
เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
ม.ป.ท., 2528.
- พัณณ์ สุจันงค์ และคนอื่น ๆ. การพัฒนาชุมชนแบบผสมผสานในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- ไพฑูรย์ น้อมกล่อม. การวัดผลการศึกษาในระบบโรงเรียนในเขตการศึกษา 5. ปรินิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ปิฎก สวรร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2516.
หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2519.

- รุ่ง แก้วแดง. "แนวนโยบายการดำเนินการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา,"
ใน ประชาศึกษา. 12 : 4-12; กันยายน 2527.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท
วิเคเตอร์เพาเวอร์พอยท์ จำกัด, 2527.
- วรรณิ เหล่าสุนทร. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. สงขลา : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา, 2525.
- วาริรัตน์ เกิดผล. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา
ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อหมู่บ้านในเขตชนบทจังหวัดกาญจนบุรี
ปริณฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2536. อัดสำเนา.
- วิไลวรรณ วิทยวิโรจน์. การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2522.
- วุฒินันท์ ปัญญาภรณ์. "การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทกาญจน : งานที่รื้อการพิสูจน์,"
วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. 21 : 121; สิงหาคม-กันยายน 2527.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไพศาลศิลป์, 2523.
- สมชาย ทองเจริญ. ภารกิจที่คาดหวังของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อ
บริการชุมชน : กรณีศึกษาในจังหวัดเลย. ปริณฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- สะอาด พองอินทร์. บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ
การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ความรับรู้ของครูและผู้บริหารการศึกษา
เขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2527. อัดสำเนา.
- สุนทร โคตรบรรเทา. การศึกษาชุมชน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- สุรพงศ์ พูลสุวรรณ. บทบาททางการศึกษาของครูใหญ่ต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชนบทกาญจน
ของเขตการศึกษา 11. ปริณฎานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม, 2526. อัดสำเนา.
- สุรพันธ์ ยันต์ทอง. การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา, 2526.

- สุรางค์ ชูสิงห์. การศึกษาทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบทตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนจังหวัดนครสวรรค์. ปรินันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- เสาวนีย์ เสนาส. การศึกษาชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- อุทัย ธรรมเดโช. คู่มือการสอบระดับข้าราชการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2528.
- อันตา นพคุณ. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2523.
- Becerra, Vega G. "Role Perceptions of Administrators and Community Representation in Participatory Decision Making," Dissertation Abstract International. 34 : 6887-A; November, 1974.
- Bruce, Elkins Louis. "The Role of the Elementary Principle in Community School Relation," Dissertation Abstract International. 90 : 11; 1972.
- Ramirez, Emiliano C. "Activities and Procedures of Some Community Schools in the United States and their Implication for the Philippines," Dissertation Abstract International. 20 : 6; 1969.
- Stoop, Emery and M.L. Rafferty, Jr. Practice and Trends in School Administration. New York : Ginn, 1961.
- Winer, B.J. Statistical Principles in Experimental Design. New York : McGraw-Hill Book Company, 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. ดร.สมเกียรติ ชอบผล
ผู้อำนวยการสำนักงานโครงการพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. นายทวีศักดิ์ จันทรสาร
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
3. นายชีวิต ศรีวิสรณ์
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
4. นายบุญสม สายหยุด
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
5. นายสุวิทย์ แก้วเหล็ก
ผู้อำนวยการด้านการพัฒนาชุมชน ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขต 1

ภาคผนวก ข

หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์

สำเนา

ที่ ทม 1007/1618

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

มิถุนายน 2537

เรื่อง ขออนุญาตออกระเบียบ

นิตสาร เจ้าอาวาสวัด

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นางสาวอรสา กาญจนนท์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร นิสิตผู้มีความประสงค์ จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "บทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้นำชุมชน" ทั้งนี้อยู่ในความควบคุม ดูแลของ รศ.เกียรติยศ วิวิธสิริ ประธาน และ ผศ.ดร.พิตร ทองชั้น กรรมการ สิ่งที้นิสิต ใดขอความอนุเคราะห์คือ ขอให้เจ้าอาวาสตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2537 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าพระคุณเจ้าจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ ขอบขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่พระคุณเจ้าจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขออภัยด้วยความเคารพ

(ลงชื่อ) ศิริยุภา พูลสุวรรณ

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

สำเนา

ที่ ทม 1007/1618

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

มิถุนายน 2537

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ตำบล

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นางสาวอรสา กาญจนนท์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร นิสิตผู้มีความประสงค์ จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "บทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้นำชุมชน" ทั้งนี้อยู่ในความควบคุม ดูแลของ รศ.เชียรศรี วิวิธสิริ ประธาน และ ผศ.ดร.พิตร ทองชั้น กรรมการ สิ่งที้นิสิต ใดๆขออนุญาตเคราะหคือ ขอให้ผู้ใหญ่บ้านตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2537 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ ในความช่วยเหลืออนุเคราะหใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ส ำ เ น า

ที่ ทม 1007/1618

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

มิถุนายน 2537

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบ

เรียน ผู้บริหารโรงเรียน

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นางสาวอรสา กาญจนนท์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร นิสิตผู้มีความประสงค์ จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "บทบาทในการพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้นำชุมชน" ทั้งนี้อยู่ในความควบคุม ดูแลของ รศ.เชียรศรี วิวิธสิริ ประธาน และ ผศ.ดร.พิตร ทองชั้น กรรมการ สิ่งที้นิสิต ใดขอความเห็นชอบคือ ขอให้ผู้บริหารโรงเรียนตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมิถุนายน- สิงหาคม 2537 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ ในความช่วยเหลืออันเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามทัศนะของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี
ตามทัศนะของผู้นำชุมชน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามผู้นำชุมชนเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในกิจกรรมเจ็ดด้านคือ ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน ด้านกิจกรรมวันสำคัญ ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย และด้านกิจกรรมบริการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้เขียนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในกิจกรรมทั้งเจ็ดด้าน

2. ข้อมูลและความคิดเห็นของท่านจะนำมาใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น และจะถือเป็นความลับ จะไม่กระทบกระเทือนกับสถานภาพ และการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด ขอโปรดให้ข้อมูลตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1

แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่านและโรงเรียนของท่าน

1. ท่านดำรงตำแหน่ง

- [] ผู้บริหารโรงเรียน
- [] เจ้าอาวาสวัด
- [] ผู้ใหญ่บ้าน

2. อายุ ปี

- [] ต่ำกว่า 35 ปี
- [] ระหว่าง 35-50 ปี
- [] มากกว่า 50 ปี

3. สถานที่ตั้งของโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านของท่าน

- [] ในวัด
- [] นอกวัด

ตอนที่ 2

แบบสอบถามทัศนะของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง ข้อความในแบบสอบถามต่อไปนี้เป็นการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาใน 7 ด้านคือ ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน ด้านกิจกรรมวันสำคัญ ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย และด้านกิจกรรมบริการ ผู้วิจัยขอความกรุณาให้ท่านด้านข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วแสดงความคิดเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านของท่านได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ อยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับการปฏิบัติหลังข้อความนั้น ๆ โดยถือหลักเกณฑ์ดังนี้

- ระดับ 1 หมายถึง การปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ระดับ 2 หมายถึง การปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย
- ระดับ 3 หมายถึง การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ 4 หมายถึง การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
- ระดับ 5 หมายถึง การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อที่	บทบาทในการพัฒนาชุมชน ของ โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
1.	<u>ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์</u> ได้ร่วมรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น กำจัดผักตบชวา การปลูก กล้วยน้ำว้า						

ข้อที่	บทบาทในการพัฒนาชุมชน ของ โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
2.	ร่วมกับชุมชนทำความสะอาดสถานที่ต่าง ๆ เช่น วัด ถนน ศาลาพักริมทาง						
3.	ร่วมกับชุมชนปลูกต้นไม้						
4.	ร่วมกิจกรรมขุดลอกคูคลองหรือปรับปรุงถนนในชุมชน						
5.	ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชน						
6.	ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารให้แก่ประชาชน เช่น ช่วยส่งจดหมาย						
<u>ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน</u>							
7.	จัดสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ในด้านต่าง ๆ แจกให้แก่ประชาชนในชุมชน						
8.	เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนโดยผ่านหอกระจายข่าวของโรงเรียน						
9.	ให้ความรู้ด้านวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชน เช่น ด้านกฎหมาย ด้านอาชีพ						

ข้อที่	บทบาทในการพัฒนาชุมชน ของ โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
10.	จัดสาริตเกี่ยวกับเรื่องทางการเกษตรให้แก่ประชาชนในชุมชน						
11.	จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ในแขนงต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน						
12.	เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ ในชุมชน						
13.	ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์						
14.	กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความคิดริเริ่มต่าง ๆ ในการพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น						
15.	สนับสนุนให้ประชาชนปลูกผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์สำหรับบริโภคในครัวเรือน						
16.	ร่วมกับชุมชนจัดตั้งและดำเนินการกองทุนสวัสดิการต่าง ๆ ในชุมชน						
17.	สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตผลของกลุ่มอาชีพในชุมชน						

ข้อที่	บทบาทในการพัฒนาชุมชน ของ โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
	<u>ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม</u> <u>ชุมชน</u>						
18.	ส่งเสริมและสนับสนุนการเล่น พื้นเมืองในชุมชน						
19.	จัดนิทรรศการประเพณีวัฒนธรรม						
20.	ร่วมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมใน ชุมชน						
21.	ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทำบุญ ตักบาตร ฟังธรรม ในวันสำคัญทาง ศาสนา						
22.	ร่วมมือกับทางวัดจัดกิจกรรมเพื่อ พัฒนาจิตใจประชาชนให้ปฏิบัติตน อยู่ในศีลธรรม						
23.	จัดแสดงดนตรี เครื่องสายไทย กองดุริยางค์ แก่ชุมชนในโอกาส ต่าง ๆ						
24.	เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน						
25.	จัดการแข่งขันและจัดหาอุปกรณ์ กีฬาให้แก่ชุมชน						
26.	จัดสอนทักษะการเล่นกีฬาเบื้องต้น แก่ประชาชนในชุมชน						

ข้อที่	บทบาทในการพัฒนาชุมชน ของ โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
27.	เข้าร่วมแข่งขันกีฬากับหน่วยงาน อื่น ๆ ที่ประชาชนในชุมชนจัดขึ้น						
28.	สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัด ตั้งสนามกีฬาในชุมชน						
29.	สนับสนุนและส่งเสริมกีฬาพื้นบ้าน ในชุมชน						
30.	ร่วมเป็นกรรมการตัดสินกีฬา ต่าง ๆ ในชุมชน						
31.	ให้ความร่วมมือและบริการด้าน สถานที่ของโรงเรียนในการ แข่งขันกีฬาชุมชน						
<u>ด้านกิจกรรมวันสำคัญ</u>							
32.	เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม วันสำคัญต่าง ๆ ในชุมชน						
33.	จัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันสำคัญ ต่าง ๆ						
34.	ร่วมกับหน่วยงานอื่นในการจัด กิจกรรมวันสำคัญ						
35.	เผยแพร่ความรู้ทางสิ่งพิมพ์หรือ หอกระจายข่าวเกี่ยวกับวันสำคัญ ต่าง ๆ						

ข้อที่	บทบาทในการพัฒนาชุมชน ของ โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
36.	เชิญประชาชนในชุมชนเข้าร่วม กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ						
	<u>ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย</u>						
37.	จัดบริการน้ำสะอาด						
38.	แจ้งข่าวสารเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ ต่าง ๆ						
39.	บริการสถานที่ให้กับหน่วยงานอื่น ในการจัดบริการตรวจสุขภาพแก่ ประชาชนในชุมชนเช่น จาก โรงงานอุตสาหกรรม						
40.	จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพ พลานามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวนสุขภาพ						
41.	เผยแพร่ความรู้ด้านโภชนาการ เกี่ยวกับคุณค่าอาหารและการ ประกอบอาหารแก่ประชาชน ในชุมชน						
42.	ประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องจัดให้มีการบริการ สุขภาพอนามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น จากสถานอนามัยตำบล						

ข้อที่	บทบาทในการพัฒนาชุมชน ของ โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
43.	ร่วมกับชุมชนรณรงค์ป้องกันโรค เอดส์และการเลิกสูบบุหรี่						
44.	เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษา ความสะอาดของร่างกายและ บ้านเรือน						
45.	ร่วมกับชุมชนรณรงค์การใช้น้ำและ ประหยัดไฟฟ้า						
46.	ช่วยนำผู้ป่วยเข้ารับการรักษาดตาม สถานพยาบาลต่าง ๆ						
47.	เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการทิ้ง และการกำจัดขยะ						
<u>ด้านกิจกรรมบริการ</u>							
48.	ให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมา ใช้อาคารสถานที่และสนามของ โรงเรียนได้						
49.	ให้บริการห้องสมุดของโรงเรียน						
50.	ให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำ กิจกรรมของชุมชน						

ข้อที่	บทบาทในการพัฒนาชุมชน ของ โรงเรียนประถมศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
51.	ให้ใช้สถานที่ของโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมทางวิชาการแก่ประชาชนในชุมชน เช่น การพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่						
52.	จัดประสานงานกับหน่วยราชการต่าง ๆ ให้มาบริการประชาชน เช่น การเสียภาษีที่ดิน การทำทะเบียนบ้าน						
53.	บริการสถานที่ในการจัดงานรื่นเริงต่าง ๆ						
54.	บริการสถานที่เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน						
55.	ให้บุคลากรของโรงเรียนร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน						

ตอนที่ 3

แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียน
ประถมศึกษาในกิจกรรมทั้ง 7 ด้าน อย่างไรบ้าง โปรดให้รายละเอียดโดยเขียนเติม
ลงในช่องว่างต่อไปนี้

1. ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

2. ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

3. ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

4. ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

5. ด้านกิจกรรมวันสำคัญ

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

6. ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

7. ด้านกิจกรรมบริการ

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

8. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ถ้ามี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ทำให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์

ภาคผนวก ง

ตารางแสดงผลวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายข้อ
(ตาราง 26-46)

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนา
ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตาม
ตำแหน่งหน้าที่

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	ผู้บริหารโรงเรียน		เจ้าอาวาสวัด		ผู้ใหญ่บ้าน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ได้ร่วมรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น กำจัดผักตบชวา การปลูก กล้วยน้ำว้า	3.98	0.85	3.29	1.32	3.45	1.22
2. ร่วมกับชุมชนทำความสะอาดสถานที่ ต่าง ๆ เช่น วัด ถนน ศาลาพัก ริมทาง	3.78	0.80	3.50	1.19	3.76	1.07
3. ร่วมกับชุมชนปลูกต้นไม้	3.82	1.04	3.38	1.33	3.69	1.29
4. ร่วมกิจกรรมขุดลอกคูคลองหรือ ปรับปรุงถนนในชุมชน	2.81	1.17	2.78	1.24	3.11	1.28
5. ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชน	3.92	0.79	3.65	1.09	3.76	1.14
6. ช่วยอำนวยความสะดวกในการ ติดต่อสื่อสารให้แก่ประชาชน เช่น ช่วยส่งจดหมาย	3.62	1.17	3.15	1.31	3.60	1.14
รวม	3.66	0.66	3.29	0.99	3.56	0.91

จากตาราง 26 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 5 ข้อ ($\bar{X} = 3.62-3.98$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.81$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ได้ร่วมรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น กำจัดผักตบชวา การปลูกกล้วยน้ำว้า ($\bar{X} = 3.98$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ร่วมกิจกรรมชุดลอกคูคลองหรือปรับปรุงถนนในชุมชน ($\bar{X} = 2.81$)

เจ้าอาวาสวัด มีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านบำเพ็ญประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 2 ข้อ ($\bar{X} = 3.50-3.65$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 4 ข้อ ($\bar{X} = 2.78-3.38$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 3.65$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ร่วมกิจกรรมชุดลอกคูคลองหรือปรับปรุงถนนในชุมชน ($\bar{X} = 2.78$)

ผู้ใหญ่บ้านมีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านบำเพ็ญประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 4 ข้อ ($\bar{X} = 3.60-3.76$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 2 ข้อ ($\bar{X} = 3.11-3.45$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ร่วมกับชุมชนทำความสะอาดสถานที่ต่าง ๆ เช่น วัด ถนน ศาลาพักริมทาง ($\bar{X} = 3.76$) และช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 3.76$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ร่วมกิจกรรมชุดลอกคูคลองหรือปรับปรุงถนนในชุมชน ($\bar{X} = 3.11$)

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

กิจกรรมพัฒนาชุมชน	ผู้บริหารโรงเรียน		เจ้าอาวาสวัด		ผู้นำหมู่บ้าน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
7. จัดสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ในด้านต่าง ๆ แจกให้แก่ประชาชนในชุมชน	3.27	1.01	2.87	1.17	3.15	1.18
8. เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนโดยผ่านหอกระจายข่าวของโรงเรียน	3.41	1.28	3.13	1.31	3.45	1.21
9. ให้ความรู้ด้านวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชน เช่น ด้านกฎหมาย ด้านอาชีพ	3.02	1.06	2.82	1.19	3.11	1.19
10. จัดสาริตเกี่ยวกับเรื่องราวการเกษตรให้แก่ประชาชนในชุมชน	2.61	1.09	2.68	1.21	3.12	1.22
11. จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ในแขนงต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน	2.56	1.11	2.61	1.16	2.81	1.22
12. เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ ในชุมชน	3.07	1.18	2.79	1.20	3.04	1.20
13. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้อให้เกิดประโยชน์	3.30	1.12	3.03	1.20	3.24	1.21

ตาราง 27 (ต่อ)

กิจกรรมพัฒนาชุมชน	ผู้บริหารโรงเรียน		เจ้าอาวาสวัด		ผู้ใหญ่บ้าน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
14. กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความคิดริเริ่มต่าง ๆ ในการพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น	3.49	1.10	3.21	1.16	3.55	1.19
15. สนับสนุนให้ประชาชนปลูกผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์สำหรับบริโภคในครัวเรือน	3.61	1.08	3.27	1.22	3.67	1.11
16. ร่วมกับชุมชนจัดตั้งและดำเนินการกองทุนสวัสดิการต่าง ๆ ในชุมชน	2.67	1.24	2.56	1.18	2.74	1.27
17. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตผลของกลุ่มอาชีพในชุมชน	2.42	1.12	2.32	1.21	2.72	1.23
รวม	3.04	0.86	2.85	0.95	3.15	0.96

จากตาราง 27 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 1 ข้อ คือ สนับสนุนให้ประชาชนปลูกผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์ สำหรับบริโภคในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.61$) ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 9 ข้อ ($\bar{X} = 2.56-3.49$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ คือ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตผลของกลุ่มอาชีพในชุมชน ($\bar{X} = 2.42$)

เจ้าอาวาสวัดมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.85$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 10 ข้อ ($\bar{X} = 2.56-3.27$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อคือ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตผลของกลุ่มอาชีพในชุมชน ($\bar{X} = 2.32$)

ผู้ใหญ่น้ำมีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 2 ข้อ ($\bar{X} = 3.55-3.57$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 9 ข้อ ($\bar{X} = 2.72-3.45$) ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ สนับสนุนให้ประชาชนปลูกฝังสวนครัวและเลี้ยงสัตว์สำหรับบริโภคในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.67$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลของกลุ่มอาชีพในชุมชน ($\bar{X} = 2.72$)

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน	ผู้บริหารโรงเรียน		เจ้าอาวาสวัด		ผู้นำหมู่บ้าน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
18. ส่งเสริมและสนับสนุนการเล่นพื้นเมืองในชุมชน	3.12	1.04	2.84	1.31	3.11	1.26
19. จัดนิทรรศการประเพณีวัฒนธรรม	3.39	1.16	3.11	1.24	3.19	1.32
20. ร่วมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน	3.73	0.99	3.43	1.16	3.51	1.16
21. ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทำบุญตักบาตร ฟังธรรม ในวันสำคัญทางศาสนา	4.08	0.91	3.99	1.22	4.09	1.06
22. ร่วมมือกับทางวัดจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนให้ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม	3.87	1.02	3.81	1.23	3.93	1.06
23. จัดแสดงดนตรี เครื่องสายไทย กองดุริยางค์ แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ	2.21	1.22	2.32	1.26	2.29	1.34
24. เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน	3.38	1.19	3.31	1.34	3.36	1.18
รวม	3.40	0.81	3.26	1.00	3.36	0.94

จากตาราง 28 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.73-4.08$) ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.12-3.39$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.21$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทำบุญตักบาตร ฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{X} = 4.08$) และข้อที่มีค่าต่ำสุดคือ จัดแสดงดนตรีเครื่องสายไทย กองดุริยางค์ แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.21$)

เจ้าอาวาสวัดมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 2 ข้อ ($\bar{X} = 3.81-3.99$) ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 4 ข้อ ($\bar{X} = 2.84-3.41$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.32$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทำบุญตักบาตร ฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{X} = 3.99$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดแสดงดนตรี เครื่องสายไทย กองดุริยางค์แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.32$)

ผู้ใหญ่บ้านมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.51-4.09$) ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.11-3.36$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.29$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทำบุญ ตักบาตร ฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{X} = 4.09$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดแสดงดนตรี เครื่องสายไทย กองดุริยางค์แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.29$)

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา
ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน จำแนกตามตำแหน่ง
หน้าที่

กิจกรรมกีฬาในชุมชน	ผู้บริหารโรงเรียน		เจ้าอาวาสวัด		ผู้นำหมู่บ้าน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
25. จัดการแข่งขันและจัดหาอุปกรณ์ กีฬาให้แก่ชุมชน	3.40	1.26	2.67	1.29	2.94	1.24
26. จัดสอนทักษะการเล่นกีฬาเบื้องต้น แก่ประชาชนในชุมชน	3.14	1.12	2.61	1.26	2.80	1.23
27. เข้าร่วมแข่งขันกีฬากับกับ หน่วยงานอื่น ๆ ที่ประชาชน ในชุมชนจัดขึ้น	3.41	1.17	2.73	1.35	3.00	1.33
28. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการ จัดตั้งสนามกีฬาในชุมชน	3.39	1.12	2.81	1.21	3.16	1.16
29. สนับสนุนและส่งเสริมกีฬาพื้นบ้าน ในชุมชน	3.30	1.15	2.72	1.24	2.97	1.25
30. ร่วมเป็นกรรมการตัดสินกีฬา ต่าง ๆ ในชุมชน	3.21	1.34	2.62	1.33	2.96	1.36
31. ให้ความร่วมมือและบริการด้าน สถานที่ของโรงเรียนในการ แข่งขันกีฬาชุมชน	3.95	1.07	3.29	1.33	3.59	1.26
รวม	3.40	0.95	2.78	1.09	3.06	1.04

จากตาราง 29 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุดมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.95$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 6 ข้อ ($\bar{X} = 3.21-3.41$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้ความร่วมมือและบริการด้านสถานที่ของโรงเรียนให้การแข่งขันกีฬาชุมชน ($\bar{X} = 3.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ร่วมเป็นกรรมการตัดสินกีฬาต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 3.21$)

เจ้าอาวาสวัดมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61-3.29$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้ความร่วมมือและบริการด้านสถานที่ของโรงเรียนในการแข่งขันกีฬาชุมชน ($\bar{X} = 3.29$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดสอนทักษะการเล่นกีฬาเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 2.61$)

ผู้นำบ้านมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุดมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.59$) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80-3.16$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้ความร่วมมือและบริการด้านสถานที่ของโรงเรียนในการแข่งขันกีฬาชุมชน ($\bar{X} = 3.59$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดสอนทักษะการเล่นกีฬาเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 2.80$)

ตาราง 30 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมวันสำคัญ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

กิจกรรมวันสำคัญ	ผู้บริหารโรงเรียน		เจ้าอาวาสวัด		ผู้ใหญ่บ้าน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
32. เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ในชุมชน	3.83	1.04	3.76	1.26	3.63	1.21
33. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ	4.14	0.85	3.39	1.38	3.40	1.39
34. ร่วมกับหน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรมวันสำคัญ	3.82	0.98	3.52	1.21	3.61	1.18
35. เผยแพร่ความรู้ทางสิ่งพิมพ์หรือหอกระจายข่าวเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ	3.70	1.05	3.37	1.29	3.49	1.25
36. เชิญประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ	3.95	1.98	3.80	1.14	3.89	1.10
รวม	3.90	0.80	3.56	1.05	3.61	1.02

จากตาราง 30 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76-4.14$) ข้อที่มีค่า

เฉลี่ยสูงสุดคือ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.14$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ร่วมกับหน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรมวันสำคัญ ($\bar{X} = 3.82$)

เจ้าอาวาสวัดมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.52-3.80$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 2 ข้อซึ่งมีค่าเท่ากัน ($\bar{X} = 3.37$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เชิญชวนประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.80$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากันมี 2 ข้อคือ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ และเผยแพร่ความรู้ทางสื่อพิมพ์หรือกระจายข่าวเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.37$)

ผู้นำบ้านมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.51-3.89$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 2 ข้อ ($\bar{X} = 3.40-3.49$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เชิญชวนประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.89$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.40$)

ตาราง 31 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา
ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย จำแนกตามตำแหน่ง
หน้าที่

กิจกรรมสุขภาพอนามัย	ผู้บริหารโรงเรียน		เจ้าอาวาสวัด		ผู้ใหญ่บ้าน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
37. จัดบริการน้ำสะอาด	3.98	1.09	3.66	1.17	3.70	1.22
38. แจกข่าวสารเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ ต่าง ๆ	3.92	0.96	3.29	1.31	3.75	1.12
39. บริการสถานที่ให้กับหน่วยงานอื่น ในการจัดบริการตรวจสุขภาพแก่ ประชาชนในชุมชน เช่น จาก โรงงานอุตสาหกรรม	3.67	1.13	3.29	1.30	3.49	1.30
40. จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพ พลานามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวนสุขภาพ	2.74	1.18	2.70	1.18	2.83	1.21
41. เผยแพร่ความรู้ด้านโภชนาการ เกี่ยวกับคุณค่าอาหารและการ ประกอบอาหารแก่ประชาชน ในชุมชน	3.28	1.05	2.90	1.22	3.20	1.15
42. ประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องจัดให้มีการบริการ สุขภาพอนามัยแก่ประชาชนใน ชุมชน เช่น จากสถานอนามัย ตำบล	3.68	1.02	3.29	1.22	3.70	1.15

ตาราง 31 (ต่อ)

กิจกรรมสุขภาพอนามัย	ผู้บริหารโรงเรียน		เจ้าอาวาสวัด		ผู้ใหญ่บ้าน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
43. ร่วมกับชุมชนรณรงค์ป้องกันโรค เอดส์และการเลิกสูบบุหรี่	4.04	0.88	3.53	1.25	3.84	1.07
44. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษา ความสะอาดของร่างกายและ บ้านเรือน	3.94	0.82	3.38	1.16	3.60	1.16
45. ร่วมกับชุมชนรณรงค์การใช้น้ำและ ประหยัดไฟฟ้า	3.90	0.89	3.51	1.17	3.80	1.15
46. ช่วยนำผู้ป่วยเข้ารับการรักษาตาม สถานพยาบาลต่าง ๆ	3.38	1.04	2.90	1.17	3.54	1.22
47. เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการทิ้ง และการกำจัดขยะ	4.07	0.84	3.70	1.23	3.81	1.11
รวม	3.69	0.71	3.28	0.99	3.57	0.95

จากตาราง 31 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 8 ข้อ ($\bar{X} = 3.67-4.07$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 2.74-3.38$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการทิ้งและการกำจัดขยะ ($\bar{X} = 4.07$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวนสุขภาพ ($\bar{X} = 2.74$)

เจ้าอาวาสวัดมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 4 ข้อ ($\bar{X} = 3.51-3.70$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 7 ข้อ ($\bar{X} = 2.70-3.38$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการตั้งและกำจัดขยะ ($\bar{X} = 3.70$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพพลานามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวนสุขภาพ ($\bar{X} = 2.83$)

ผู้นำบ้านมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 8 ข้อ ($\bar{X} = 3.54-3.84$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 2.83-3.49$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ร่วมกับชุมชนรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์และการเลิกสูบบุหรี่ ($\bar{X} = 3.84$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพพลานามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวนสุขภาพ ($\bar{X} = 2.83$)

ตาราง 32 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา
ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมบริการ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

กิจกรรมบริการ	ผู้บริหารโรงเรียน		เจ้าอาวาสวัด		ผู้ใหญ่บ้าน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
48. ให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมา ใช้อาคารสถานที่และสนามของ โรงเรียนได้	4.36	0.89	3.73	1.20	3.82	1.26
49. ให้บริการห้องสมุดของโรงเรียน	4.03	1.01	3.48	1.30	3.34	1.37
50. ให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำ กิจกรรมของชุมชน	4.18	0.89	3.93	1.06	3.76	1.11
51. กิจกรรมทางวิชาการแก่ประชาชน ในชุมชน เช่น การพบกลุ่มของ นักศึกษาผู้ใหญ่	3.34	1.42	3.17	1.32	3.52	1.31
52. จัดประสานงานกับหน่วยราชการ ต่าง ๆ ให้มาบริการประชาชน เช่น การเสียภาษีที่ดิน การทำ ทะเบียนบ้าน	3.12	1.34	3.30	1.34	3.61	1.40
53. บริการสถานที่ในการจัดงาน รื่นเริงต่าง ๆ	3.34	1.32	3.42	1.32	3.48	1.34
54. บริการสถานที่เพื่อเป็นที่พักผ่อน หย่อนใจของประชาชน	3.66	1.17	3.55	1.20	3.39	1.28

ตาราง 32 (ต่อ)

กิจกรรมบริการ	ผู้บริหารโรงเรียน		เจ้าอาวาสวัด		ผู้ใหญ่บ้าน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
55. ให้อุปการะของโรงเรียนร่วมมือ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ใน ชุมชน	4.18	0.91	3.76	1.16	3.81	1.20
รวม	3.78	0.86	3.54	0.93	3.59	1.04

จากตาราง 32 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 5 ข้อ ($\bar{X} = 4.03-4.36$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.12-3.34$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้อุปการะหรือหน่วยงานอื่นมาใช้อาคารสถานที่และสนามของโรงเรียนได้ ($\bar{X} = 4.36$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดประสานงานกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ให้มาบริการประชาชน เช่น การเสียภาษีที่ดิน การทำทะเบียนบ้าน ($\bar{X} = 3.12$)

เจ้าอาวาสวัดมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 4 ข้อ ($\bar{X} = 3.55-3.93$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 4 ข้อ ($\bar{X} = 3.17-3.48$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้อุปการะช่วยเหลือต่าง ๆ ทำกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X} = 3.93$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ให้อุปการะสถานที่ของโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมทางวิชาการแก่ประชาชนในชุมชน เช่น การพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่ ($\bar{X} = 3.17$)

ผู้ใหญ่นบ้านมีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 5 ข้อ ($\bar{X} = 3.52-3.82$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.34-3.48$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ำให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมาใช้อาคารสถานที่และสนามของโรงเรียนได้ ($\bar{X} = 3.82$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ำให้บริการห้องสมุดของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.34$)

ตาราง 33 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามอายุ

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	ต่ำกว่า 35 ปี		ระหว่าง 35-50 ปี		มากกว่า 50 ปี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ได้ร่วมรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น กำจัดผักตบชวา การปลูก กล้วยน้ำว้า	2.88	1.34	3.69	1.11	3.54	1.20
2. ร่วมกับชุมชนทำความสะอาดสถานที่ ต่าง ๆ เช่น วัด ถนน ศาลาพัก ริมทาง	2.92	1.09	3.73	1.00	3.76	1.03
3. ร่วมกับชุมชนปลูกต้นไม้	3.15	1.35	3.74	1.19	3.58	1.26
4. ร่วมกิจกรรมขุดลอกคูคลองหรือ ปรับปรุงถนนในชุมชน	2.38	0.85	2.96	1.22	2.92	1.30
5. ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชน	3.23	1.11	3.75	0.96	3.86	1.06
6. ช่วยอำนวยความสะดวกในการ ติดต่อสื่อสารให้แก่ประชาชน เช่น ช่วยส่งจดหมาย	3.19	1.41	3.44	1.23	3.52	1.19
รวม	2.96	1.00	3.56	0.83	3.53	0.88

จากตาราง 33 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.96$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 5 ข้อ ($\bar{X} = 2.88-3.23$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.38$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 3.23$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ร่วมกิจกรรมชุดลอกคูคลองหรือปรับปรุงในชุมชน ($\bar{X} = 2.38$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 4 ข้อ ($\bar{X} = 3.69-3.75$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 2 ข้อ ($\bar{X} = 2.96-3.44$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 3.75$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ร่วมกิจกรรมชุดลอกคูคลองหรือปรับปรุงถนนในชุมชน ($\bar{X} = 2.96$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 5 ข้อ ($\bar{X} = 3.86-3.52$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.92$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 3.86$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ร่วมกิจกรรมชุดลอกคูคลองหรือปรับปรุงถนนในชุมชน ($\bar{X} = 2.92$)

ตาราง 34 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนา
ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน จำแนกตามอายุ

กิจกรรมพัฒนาชุมชน	ต่ำกว่า 35 ปี		ระหว่าง 35-50 ปี		มากกว่า 50 ปี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
7. จัดสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ในด้าน ต่าง ๆ แจกให้แก่ประชาชนใน ชุมชน	2.73	1.15	3.16	1.12	3.09	1.14
8. เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนใน ชุมชนโดยผ่านหอกระจายข่าว ของโรงเรียน	2.96	1.37	3.39	1.26	3.32	1.27
9. ให้ความรู้ด้านวิชาการที่เป็น ประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชน เช่น ด้านกฎหมาย ด้านอาชีพ	2.58	1.24	3.06	1.11	2.95	1.17
10. จัดสาริตเกี่ยวกับเรื่องราวการ เกษตรให้แก่ประชาชนในชุมชน	2.23	0.99	2.85	1.20	2.84	1.20
11. จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ในแขนง ต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่ประชาชน ในชุมชน	2.27	1.08	2.66	1.13	2.73	1.21
12. เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการและ วิชาชีพต่าง ๆ ในชุมชน	2.38	1.10	3.04	1.17	2.97	1.22
13. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน นำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ ให้เกิดประโยชน์	2.77	1.07	3.31	1.17	3.13	1.19

ตาราง 34 (ต่อ)

กิจกรรมพัฒนาชุมชน	ต่ำกว่า 35 ปี		ระหว่าง 35-50 ปี		มากกว่า 50 ปี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
14. กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความคิดริเริ่มต่าง ๆ ในการพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น	3.04	1.25	3.48	1.16	3.41	1.13
15. สนับสนุนให้ประชาชนปลูกผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์สำหรับบริโภคในครัวเรือน	3.12	1.34	3.55	1.13	3.54	1.13
16. ร่วมกับชุมชนจัดตั้งและดำเนินการกองทุนสวัสดิการต่าง ๆ ในชุมชน	2.23	1.27	2.74	1.21	2.63	1.24
17. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพในชุมชน	1.96	1.00	2.57	1.16	2.48	1.26
รวม	2.57	0.88	3.07	0.91	3.01	0.94

จากตาราง 34 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีความคิดเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ ($\bar{X} = 2.58-3.12$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 5 ข้อ ($\bar{X} = 1.96-2.38$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสนับสนุนให้ประชาชนปลูกผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์สำหรับบริโภคในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.12$)

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตผลของกลุ่มอาชีพ
ในชุมชน ($\bar{X} = 1.96$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี มีความคิดเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 3.07$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.55$)
และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 10 ข้อ ($\bar{X} = 2.57-3.48$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ
สนับสนุนให้ประชาชนปลูกผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์สำหรับบริโภคในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.55$)
และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตผลของกลุ่มอาชีพ
ในชุมชน ($\bar{X} = 2.57$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีความคิดเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 3.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.54$)
ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 9 ข้อ ($\bar{X} = 2.63-3.41$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ
($\bar{X} = 2.48$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สนับสนุนให้ประชาชนปลูกผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์
สำหรับบริโภคในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.54$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สนับสนุนให้มีการจัด
ตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตผลของกลุ่มอาชีพในชุมชน ($\bar{X} = 2.48$)

ตาราง 35 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้เข้าชมชมชมที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา
ชมชมของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชมชม จำแนก
ตามอายุ

กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชมชม	ต่ำกว่า 35 ปี		ระหว่าง 35-50 ปี		มากกว่า 50 ปี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
18. ส่งเสริมและสนับสนุนการเล่น พื้นเมืองในชมชม	2.58	1.17	3.07	1.19	3.05	1.24
19. จัดนิทรรศการประเพณีวัฒนธรรม	2.88	1.37	3.24	1.23	3.28	1.24
20. ร่วมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมใน ชมชม	3.35	1.13	3.55	1.13	3.60	1.09
21. ส่งเสริมให้ประชาชนในชมชมทำบุญ ตักบาตร ฟังธรรม ในวันสำคัญทาง ศาสนา	3.81	1.20	4.07	1.08	4.07	1.03
22. ร่วมมือกับทางวัดจัดกิจกรรมเพื่อ พัฒนาจิตใจประชาชนให้ปฏิบัติตน อยู่ในศีลธรรม	3.35	1.29	3.89	1.12	3.93	1.03
23. จัดแสดงดนตรี เครื่องสายไทย กองดุริยางค์ แก่ชมชมในโอกาส ต่าง ๆ	2.00	1.06	2.33	1.25	2.26	1.33
24. เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม ประเพณีวัฒนธรรมในชมชม	3.04	1.31	3.38	1.29	3.36	1.16
รวม	3.00	0.96	3.36	0.93	3.37	0.88

จากตาราง 35 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.81$) ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 5 ข้อ ($\bar{X} = 2.58-3.35$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.00$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทำบุญตักบาตร พิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{X} = 3.81$) และข้อที่มีค่าต่ำสุดคือ จัดแสดงดนตรีเครื่องสายไทย กองดุริยางค์ แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.00$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.55-4.07$) ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.07-3.38$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.33$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทำบุญตักบาตร พิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{X} = 4.07$) และข้อที่มีค่าต่ำสุดคือ จัดแสดงดนตรีเครื่องสายไทย กองดุริยางค์ แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.33$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.60-4.07$) ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.05-3.36$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.26$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทำบุญตักบาตร พิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{X} = 4.07$) และข้อที่มีค่าต่ำสุดคือ จัดแสดงดนตรีเครื่องสายไทย กองดุริยางค์ แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.26$)

ตาราง 36 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนา
ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน จำแนกตามอายุ

กิจกรรมกีฬาในชุมชน	ต่ำกว่า 35 ปี		ระหว่าง 35-50 ปี		มากกว่า 50 ปี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
25. จัดการแข่งขันและจัดหาอุปกรณ์ กีฬาให้แก่ชุมชน	2.92	1.41	3.14	1.27	2.86	1.30
26. จัดสอนทักษะการเล่นกีฬาเบื้องต้น แก่ประชาชนในชุมชน	2.54	1.21	2.98	1.19	2.75	1.26
27. เข้าร่วมแข่งขันกีฬากับหน่วยงาน อื่น ๆ ที่ประชาชนในชุมชนจัดขึ้น	2.88	1.31	3.15	1.28	2.95	1.35
28. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัด ตั้งสนามกีฬาในชุมชน	2.92	1.35	3.24	1.12	3.01	1.22
29. สนับสนุนและส่งเสริมกีฬาพื้นบ้าน ในชุมชน	2.65	1.35	3.11	1.20	2.93	1.24
30. ร่วมเป็นกรรมการตัดสินกีฬา ต่าง ๆ ในชุมชน	2.73	1.48	3.11	1.30	2.75	1.39
31. ให้ความร่วมมือและบริการด้าน สถานที่ของโรงเรียนในการ แข่งขันกีฬาชุมชน	3.31	1.38	3.72	1.19	3.53	1.29
รวม	2.85	1.17	3.21	1.01	2.97	1.08

จากตาราง 36 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.85$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ($\bar{X} = 3.31-2.54$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้ความร่วมมือและบริการด้านสถานที่ของโรงเรียนให้การแข่งขันกีฬาชุมชน ($\bar{X} = 3.31$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดสอนทักษะการเล่นกีฬาเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 2.54$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.72$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 6 ข้อ ($\bar{X} = 2.98-3.24$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้ความร่วมมือและบริการด้านสถานที่ของโรงเรียนในการแข่งขันกีฬาชุมชน ($\bar{X} = 3.72$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดสอนทักษะการเล่นกีฬาเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 2.98$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.53$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 6 ข้อ ($\bar{X} = 2.75-3.01$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้ความร่วมมือและบริการด้านสถานที่ของโรงเรียนในการแข่งขันกีฬาชุมชน ($\bar{X} = 3.53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมี 2 ข้อเท่ากันคือ จัดสอนทักษะการเล่นกีฬาเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน และร่วมเป็นกรรมการตัดสินกีฬาต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 2.75$)

ตาราง 37 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมวันสำคัญ จำแนกตามอายุ

กิจกรรมวันสำคัญ	ต่ำกว่า 35 ปี		ระหว่าง 35-50 ปี		มากกว่า 50 ปี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
32. เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ในชุมชน	3.46	1.27	3.76	1.11	3.76	1.16
33. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ	3.31	1.52	3.69	1.21	3.63	1.30
34. ร่วมกับหน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรมวันสำคัญ	3.35	1.26	3.69	1.08	3.66	1.16
35. เผยแพร่ความรู้ทางสิ่งพิมพ์หรือหอกระจายข่าวเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ	3.12	1.42	3.57	1.16	3.58	1.22
36. เชิญประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ	3.54	1.17	3.96	1.08	3.85	1.05
รวม	3.35	1.13	3.74	0.95	3.69	0.96

จากตาราง 37 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุดมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.54$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 4 ข้อ ($\bar{X} = 3.12-3.46$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ

เชิญชวนประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.54$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เผยแพร่ความรู้ทางสิ่งพิมพ์หรือหอกระจายข่าวเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.12$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี มีความเห็นว่างบบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57-3.96$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เชิญชวนประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.96$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เผยแพร่ความรู้ทางสื่อสิ่งพิมพ์หรือหอกระจายข่าวเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.57$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีความเห็นว่างบบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58-3.85$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เชิญชวนประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.85$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เผยแพร่ความรู้ทางสื่อสิ่งพิมพ์หรือหอกระจายข่าวเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.58$)

ตาราง 38 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนา
ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย จำแนกตามอายุ

กิจกรรมสุขภาพอนามัย	ต่ำกว่า 35 ปี		ระหว่าง 35-50 ปี		มากกว่า 50 ปี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
37. จัดบริการน้ำสะอาด	3.69	1.05	3.79	1.19	3.78	1.17
38. แจกข่าวสารเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ ต่าง ๆ	3.35	1.29	3.72	1.09	3.62	1.23
39. บริการสถานที่ให้กับหน่วยงานอื่น ในการจัดบริการตรวจสุขภาพแก่ ประชาชนในชุมชนเช่น จาก โรงงานอุตสาหกรรม	2.92	1.41	3.52	1.20	3.54	1.27
40. จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพ พลานามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวนสุขภาพ	2.35	0.89	2.79	1.13	2.78	1.29
41. เผยแพร่ความรู้ด้านโภชนาการ เกี่ยวกับคุณค่าอาหารและการ ประกอบอาหารแก่ประชาชน ในชุมชน	2.88	1.24	3.15	1.40	3.14	1.20
42. ประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องจัดให้มีการบริการสุขภาพ อนามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น จากสถานที่อนามัยตำบล	3.12	1.28	3.61	1.07	3.57	1.20
43. ร่วมกับชุมชนรณรงค์ป้องกันโรค เอดส์และการเลิกสูบบุหรี่	3.35	1.26	3.84	1.05	3.84	1.11

ตาราง 38 (ต่อ)

กิจกรรมสุขภาพอนามัย	ต่ำกว่า 35 ปี		ระหว่าง 35-50 ปี		มากกว่า 50 ปี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
44. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษา ความสะอาดของร่างกายและ บ้านเรือน	3.27	1.31	3.69	1.01	3.64	1.12
45. ร่วมกับชุมชนรณรงค์การใช้น้ำและ ประหยัดไฟฟ้า	3.27	1.25	3.78	1.03	3.76	1.11
46. ช่วยนำผู้ป่วยเข้ารับการรักษตาม สถานพยาบาลต่าง ๆ	2.81	1.17	3.32	1.15	3.30	1.20
47. เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการทิ้ง และการกำจัดขยะ	3.58	1.36	3.88	1.00	3.88	1.12
รวม	3.14	1.05	3.55	0.84	3.53	0.95

จากตาราง 38 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 2 ข้อ ($\bar{X} = 3.58-3.69$) ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 8 ข้อ ($\bar{X} = 2.81-3.35$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.35$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดบริการน้ำสะอาด ($\bar{X} = 3.69$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวนสุขภาพ ($\bar{X} = 2.35$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 8 ข้อ ($\bar{X} = 3.52-3.88$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 2.79-3.32$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการทิ้งและการกำจัดขยะ ($\bar{X} = 3.88$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวนสุขภาพ ($\bar{X} = 2.79$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 8 ข้อ ($\bar{X} = 3.54-3.88$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 2.78-3.30$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการทิ้งและการกำจัดขยะ ($\bar{X} = 3.88$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวนสุขภาพ ($\bar{X} = 2.78$)

ตาราง 39 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนา
ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมบริการ จำแนกตามอายุ

กิจกรรมบริการ	ต่ำกว่า 35 ปี		ระหว่าง 35-50 ปี		มากกว่า 50 ปี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
48. ให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมา ใช้อาคารสถานที่และสนามของ โรงเรียนได้	3.65	1.32	4.03	1.12	3.95	1.18
49. ให้บริการท้องสมุคของโรงเรียน	3.19	1.41	3.62	1.46	3.69	1.24
50. ให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำ กิจกรรมของชุมชน	3.85	1.12	4.00	1.01	3.93	1.06
51. กิจกรรมทางวิชาการแก่ประชาชน ในชุมชน เช่น การพบกลุ่มของ นักศึกษาผู้ใหญ่	3.12	1.40	3.41	1.39	3.30	1.32
52. จัดประสานงานกับหน่วยราชการ ต่าง ๆ ให้มาบริการประชาชน เช่น การเสียภาษีที่ดินการทำ ทะเบียนบ้าน	3.00	1.36	3.41	1.39	3.32	1.36
53. บริการสถานที่ในการจัดงานรื่นเริง ต่าง ๆ	2.88	1.40	3.38	1.36	3.54	1.25
54. บริการสถานที่เพื่อเป็นที่พักผ่อน หย่อนใจของประชาชน	3.42	1.24	3.54	1.23	3.54	1.22

ตาราง 39 (ต่อ)

กิจกรรมบริการ	ต่ำกว่า 35 ปี		ระหว่าง 35-50 ปี		มากกว่า 50 ปี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
55. ให้บุคลากรของโรงเรียนร่วมมือ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ใน ชุมชน	3.85	1.19	3.95	1.07	3.88	1.15
รวม	3.37	0.96	3.67	0.96	3.64	0.94

จากตาราง 39 แสดงว่า ผู้นำชุมชนอายุต่ำกว่า 35 ปี มีความเห็นว่บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบริการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.65-3.85$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 5 ข้อ ($\bar{X} = 2.88-3.42$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ข้อเท่ากันคือ ให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำกิจกรรมของชุมชน และให้บุคลากรของโรงเรียนร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 3.85$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ บริการสถานที่ในการจัดงานรื่นเริงต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.88$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี มีความเห็นว่บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 5 ข้อ ($\bar{X} = 3.54-4.03$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.38-3.41$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมาใช้อาคารสถานที่และสนามของโรงเรียนได้ ($\bar{X} = 4.03$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ บริการสถานที่ในการจัดงานรื่นเริงต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.38$)

ผู้นำชุมชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 6 ข้อ ($\bar{X} = 3.54-3.95$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 2 ข้อ ($\bar{X} = 3.30-3.32$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ำให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมาใช้อาคารสถานที่และสนามของโรงเรียนได้ ($\bar{X} = 3.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ำให้ใช้สถานที่ของโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมทางวิชาการแก่ประชาชนในชุมชน เช่น การพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่ ($\bar{X} = 3.30$)

ตาราง 40 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนา
ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตาม
ที่ตั้งของโรงเรียน

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	ในวัด		นอกวัด	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ได้ร่วมรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น กำจัดผักตบชวา การปลูกกล้วยน้ำว้า	3.63	1.14	3.48	1.26
2. ร่วมกับชุมชนทำความสะอาดสถานที่ต่าง ๆ เช่น วัด ถนน ศาลาพักริมทาง	3.77	1.02	3.53	1.06
3. ร่วมกับชุมชนปลูกต้นไม้	3.68	1.20	3.53	1.31
4. ร่วมกิจกรรมขุดลอกคูคลองหรือปรับปรุงถนนในชุมชน	2.94	1.25	2.83	1.21
5. ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชน	3.86	0.98	3.63	1.09
6. ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารให้แก่ประชาชน เช่น ช่วยส่งจดหมาย	3.45	1.23	3.46	1.23
รวม	3.56	0.84	3.41	0.93

จากตาราง 40 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด มีความเห็นว่ามี
บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี
4 ข้อ ($\bar{X} = 3.63-3.86$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 2 ข้อ ($\bar{X} = 2.94-3.45$) ข้อที่

มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 3.86$)

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ร่วมกิจกรรมชุดลอกคูคลองหรือปรับปรุงถนนในชุมชน ($\bar{X} = 2.94$)

ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัด มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนา

ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 3 ข้อ ($\bar{X} =$

3.53-3.63) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 2.83$ -3.48) ข้อที่มีค่าเฉลี่ย

สูงสุดคือ ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 3.63$) และ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ร่วมกิจกรรมชุดลอกคูคลองหรือปรับปรุงถนนในชุมชน ($\bar{X} = 2.83$)

ตาราง 41 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนา
ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชน จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน

กิจกรรมพัฒนาชุมชน	ในวัด		นอกวัด	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
7. จัดสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้ในด้านต่าง ๆ แจกให้แก่ประชาชน ในชุมชน	3.16	1.14	2.98	1.12
8. เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนโดยผ่านหอกระจายข่าว ของโรงเรียน	3.41	1.32	3.20	1.19
9. ให้ความรู้ด้านวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชน เช่น ด้านกฎหมาย ด้านอาชีพ	3.04	1.17	2.88	1.12
10. จัดสาธิตเกี่ยวกับเรื่องราวการเกษตรให้แก่ประชาชน ในชุมชน	2.85	1.21	2.71	1.16
11. จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ในแขนงต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่ ประชาชนในชุมชน	2.70	1.19	2.59	1.12
12. เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ ในชุมชน	3.02	1.15	2.88	1.26
13. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน มาใช้ให้เกิดประโยชน์	3.28	1.15	3.05	1.22
14. กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความคิดริเริ่มต่าง ๆ ในการพัฒนา อาชีพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	3.46	1.15	3.35	1.17
15. สนับสนุนให้ประชาชนปลูกผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์สำหรับ บริโภคในครัวเรือน	3.63	1.14	3.33	1.14
16. ร่วมกับชุมชนจัดตั้งและดำเนินการกองทุนสวัสดิการต่าง ๆ ในชุมชน	2.72	1.25	2.56	1.19

ตาราง 41 (ต่อ)

กิจกรรมพัฒนาชุมชน	ในวัด		นอกวัด	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
17. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตผลของกลุ่มอาชีพในชุมชน	2.57	1.22	2.34	1.14
รวม	3.08	0.93	2.90	0.92

จากตาราง 41 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด มีความเห็นว่าเป็นบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.63$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 10 ข้อ ($\bar{X} = 2.57-3.46$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สนับสนุนให้ประชาชนปลูกผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์สำหรับบริโภคในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.63$) และข้อที่มีค่าต่ำสุดคือ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตผลของกลุ่มอาชีพในชุมชน ($\bar{X} = 2.57$)

ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัด มีความเห็นว่าเป็นบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 10 ข้อ ($\bar{X} = 2.56-3.35$) และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.34$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความคิดริเริ่มต่าง ๆ ในการพัฒนาอาชีพ และความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.35$) และข้อที่มีค่าต่ำสุดคือ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตผลของกลุ่มอาชีพในชุมชน ($\bar{X} = 2.34$)

ตาราง 42 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คะแนนของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน

กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน	ในวัด		นอกวัด	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
18. ส่งเสริมและสนับสนุนการเล่นพื้นเมืองในชุมชน	3.08	1.24	2.93	1.17
19. จัดนิทรรศการประเพณีวัฒนธรรม	3.25	1.24	3.20	1.26
20. ร่วมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน	3.61	1.10	3.46	1.14
21. ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทำบุญตักบาตร ฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนา	4.15	1.01	3.89	1.15
22. ร่วมมือกับทางวัดจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนให้ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม	3.93	1.08	3.77	1.14
23. จัดแสดงดนตรี เครื่องสายไทย กองดุริยางค์ แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ	2.43	1.32	2.01	1.13
24. เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน	3.41	1.21	3.24	1.28
รวม	3.41	0.90	3.22	0.94

จากตาราง 42 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด มีความเห็นว่ามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.61-4.15$) ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.08-3.41$)

และข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.43$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ประชาชน
ในชุมชนทำบุญตักบาตร ฟังธรรม ในวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{X} = 4.15$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
คือ จัดแสดงดนตรี เครื่องสายไทย กองดุริยางค์แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.43$)

ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัด มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน โดยรวมอยู่
ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 2 ข้อ
($\bar{X} = 3.77-3.89$) ข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 4 ข้อ ($\bar{X} = 2.98-3.46$) และข้อที่อยู่ใน
ระดับน้อยมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.01$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน
ทำบุญตักบาตร ฟังธรรม ในวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{X} = 3.89$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ
จัดแสดงดนตรี เครื่องสายไทย กองดุริยางค์แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.01$)

ตาราง 43 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน

กิจกรรมกีฬาในชุมชน	ในวัด		นอกวัด	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
25. จัดการแข่งขันและจัดหาอุปกรณ์กีฬาให้แก่ชุมชน	3.05	1.28	2.92	1.33
26. จัดสอนทักษะการเล่นกีฬาเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน	2.88	1.23	2.80	1.22
27. เข้าร่วมแข่งขันกีฬากับหน่วยงานอื่น ๆ ที่ประชาชนในชุมชนจัดขึ้น	3.09	1.33	2.97	1.29
28. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสนามกีฬาในชุมชน	3.13	1.19	3.10	1.19
29. สนับสนุนและส่งเสริมกีฬาพื้นบ้านในชุมชน	3.01	1.24	2.98	1.21
30. ร่วมเป็นกรรมการตัดสินกีฬาต่าง ๆ ในชุมชน	2.95	1.34	2.90	1.41
31. ให้ความร่วมมือและบริการด้านสถานที่ของโรงเรียนในการแข่งขันกีฬาชุมชน	3.63	1.24	3.58	1.27
รวม	3.11	1.06	3.03	1.07

จากตาราง 43 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด มีความเห็นว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมาก มี 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.63$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 6 ข้อ ($\bar{X} = 2.88-3.13$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้ความร่วมมือ และบริการด้านสถานที่ของโรงเรียนในการแข่งขันกีฬาชุมชน ($\bar{X} = 3.63$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดสอนทักษะการเล่นกีฬาเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 2.88$)

ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัด มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมกีฬาในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.58$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 6 ข้อ ($\bar{X} = 2.80-3.10$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้ความร่วมมือ และบริการด้านสถานที่ของโรงเรียนในการแข่งขันกีฬาชุมชน ($\bar{X} = 3.58$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดสอนทักษะการเล่นกีฬาเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 2.80$)

ตาราง 44 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมวันสำคัญ จำแนกสถานที่ตั้งของโรงเรียน

กิจกรรมวันสำคัญ	ในวัด		นอกวัด	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
32. เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ในชุมชน	3.76	1.14	3.71	1.15
33. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ	3.67	1.29	3.58	1.25
34. ร่วมกับหน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรมวันสำคัญ	3.76	1.09	3.46	1.17
35. เผยแพร่ความรู้ทางสิ่งพิมพ์หรือหออกระจายข่าวเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ	3.65	1.16	3.35	1.27
36. เชิญประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ	3.97	1.04	3.73	1.12
รวม	3.76	0.95	3.57	0.99

จากตาราง 44 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด มีความเห็นว่ามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.65-3.97$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เชิญชวนประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.97$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เผยแพร่ความรู้ทางสิ่งพิมพ์หรือหออกระจายข่าวเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.65$)

ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัด มีความเห็นว่ามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมวันสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =$

3.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.58-3.73$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 2 ข้อ ($\bar{X} = 3.35-3.46$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เชิญชวนประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.73$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เผยแพร่ความรู้ทางสิ่งพิมพ์ หรือหอกระจายข่าวเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.35$)

ตาราง 45 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนา
ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัย จำแนกตามสถานที่ตั้ง
ของโรงเรียน

กิจกรรมสุขภาพอนามัย	ในวัด		นอกวัด	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
37. จัดบริการน้ำสะอาด	3.92	1.09	3.54	1.26
38. แจกข่าวสารเรื่องโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ	3.77	1.14	3.44	1.19
39. บริการสถานที่ให้กับหน่วยงานอื่นในการจัดบริการตรวจสุขภาพ แก่ประชาชนในชุมชน เช่น จากโรงงานอุตสาหกรรม	3.63	1.23	3.23	1.26
40. จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวนสุขภาพ	2.84	1.17	2.61	1.20
41. เผยแพร่ความรู้ด้านโภชนาการเกี่ยวกับคุณค่าอาหารและ การประกอบอาหารแก่ประชาชนในชุมชน	3.20	1.15	3.00	1.14
42. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการบริการสุขภาพ อนามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น จากสถานื่อนามัยตำบล	3.64	1.13	3.42	1.16
43. ร่วมกับชุมชนรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์และการเลิกสูบบุหรี่	3.84	1.09	3.74	1.11
44. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของร่างกาย และบ้านเรือน	3.70	1.08	3.53	1.07
45. ร่วมกับชุมชนรณรงค์การใช้น้ำและประหยัดไฟฟ้า	3.81	1.06	3.61	1.12
46. ช่วยนำผู้ป่วยเข้ารับการรักษาตามสถานพยาบาลต่าง ๆ	3.36	1.13	3.11	1.23
47. เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการทิ้งและการกำจัดขยะ	3.95	1.03	3.70	1.14
รวม	3.61	0.89	3.36	0.92

จากตาราง 45 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด มีความเห็นว่างบประมาณการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 8 ข้อ ($\bar{X} = 3.63-3.95$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.84-3.36$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการตั้งและการจำกัดขยะ ($\bar{X} = 3.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวนสุขภาพ ($\bar{X} = 2.84$)

ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัด มีความเห็นว่างบประมาณการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 5 ข้อ ($\bar{X} = 3.53-3.70$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 6 ข้อ ($\bar{X} = 2.61-3.44$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการตั้งและการจำกัดขยะ ($\bar{X} = 3.70$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดบริการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น สร้างสวนสุขภาพ ($\bar{X} = 2.61$)

ตาราง 46 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีด้านกิจกรรมบริการ จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน

กิจกรรมบริการ	ในวัด		นอกวัด	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
48. ให้อาหารหรือหน่วยงานอื่นมาใช้อาคารสถานที่และสนามของโรงเรียนได้	4.03	1.14	3.87	1.19
49. ให้บริการห้องสมุดของโรงเรียน	3.68	1.25	3.51	1.29
50. ให้อุปกรณ์ต่าง ๆ ทำกิจกรรมของชุมชน	4.02	0.95	3.86	1.16
51. กิจกรรมทางวิชาการแก่ประชาชนในชุมชน เช่น การพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่	3.50	1.34	3.08	1.35
52. จัดประสานงานกับหน่วยราชการต่าง ๆ ให้มาบริการประชาชน เช่น การเสียภาษีที่ดินการทำทะเบียนบ้าน	3.42	1.36	3.21	1.39
53. บริการสถานที่ในการจัดงานรื่นเริงต่าง ๆ	3.48	1.31	3.31	1.34
54. บริการสถานที่เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน	3.58	1.17	3.45	1.30
55. ให้บุคลากรของโรงเรียนร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน	4.01	1.03	3.75	1.23
รวม	3.71	0.92	3.50	0.99

จากตาราง 46 แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด มีความเห็นว่ามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบริการโดยรวม

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 6 ข้อ ($\bar{X} = 3.50-4.03$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 2 ข้อ ($\bar{X} = 3.42-3.48$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ำให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมาใช้อาคารสถานที่และสนามของโรงเรียนได้ ($\bar{X} = 4.03$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดประสานงานกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ำให้บริการประชาชน เช่น การเสียภาษีที่ดิน การทำทะเบียนบ้าน ($\bar{X} = 3.42$)

ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกวัด มีความเห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ด้านกิจกรรมบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 4 ข้อ ($\bar{X} = 3.51-3.86$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 4 ข้อ ($\bar{X} = 3.08-3.45$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ำให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมาใช้อาคารสถานที่และสนามของโรงเรียนได้ ($\bar{X} = 3.87$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ำให้ใช้สถานที่ของโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมทางวิชาการแก่ประชาชนในชุมชน เช่น การพบกลุ่มของนักเรียนผู้ใหญ่ ($\bar{X} = 3.08$)

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวอรสา ชื่อสกุล กาญจนนท์
เกิดวันที่ 5 เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2496
สถานที่เกิด อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน 124/114 หมู่ 7 ตำบลตาลเดี่ยว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนบ้านซับบอน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนบ้านซับบอน ตำบลทับกวาง อำเภอแก่งคอย
จังหวัดสระบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2512	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนกำแพงแสนวิทยา จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2516	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง จาก วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2527	การศึกษามัธยมศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางเขน
พ.ศ. 2538	การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร